

DRAUGAS

PERIODICALS
June 13, 2003
Vol. LXXXIV

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

PENKTADIENIS - FRIDAY, BIRŽELIO - JUNE 13, 2003

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 06-12-03

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

Nr. 114
Kaina 50 c.

Šiame numeryje:

„Lituanicos“ futbolininkai laimėjo; teniso turnyras San Diego, CA; sekmadienį rungtynę Lemonte.
2 psl.

Lietuvių tautai gresia naujas genocidas; TV skambučių korupcija; atidengtas paminklas partizanų vadui; knygu siunta gimnazijai.
3 psl.

„Bičiulystė“.
4 psl.

„Draugo lietuviukai“.
5 psl.

Vilniaus pilys; lietuvių pavardės, kilusios iš augalų.
6 psl.

„Vaiko vartai“ pavasaris Lietuvoje; dosni moteris ir batai; remia V. Urmanos koncerta.
8 psl.

Sportas

* Trečiadienį Lietuvos futbolo rinktinė 2004 metų Europos futbolo čempionato V atrankos grupės rungtynes Kaune 0:3 pralaimėjo Islandijos vienuolikei. Pirmojo rato rungtynes varžovams išvykoje lietuviai praėjusių metų spalyje pralaimėjo tokiu pačiu rezultatu — 0:3.

* Ispanijoje vykusiose klasikinėse „Emakumen Saria“ dviratininkų lenktynėse III vietą užėmė „S.C. Michela Fanini Record Rox“ komandai atstovaujanti Edita Pučinskaitė. Ketvirtoji vieta atiteko „Team 2002 Aurora RSM“ komandos narei Jolantai Polikevičiutei.

* Ketvirtosiose JAV NBA finalo rungtynėse Rytų konferencijos nugalėtojai New Jersey „Nets“ krepšininkai namie daugiau nei 19,000 žiūrovų akivaizdoje trečiadienį po dramatiškos kovos 77:76 nugalėjo reguliariojo sezono pirmąją San Antonio „Spurs“ klubą bei išlygino serijos iki keturių pergalių rezultata 2:2.

Naujausios žinios

* Lietuva ir Bulgarija sieks išlikti atominėmis valstybėmis.

* Sprendimą išduoti Latvijai buvusį omonininką svarstys Seimo komisija.

* Joninių paskelbimas ne darbo diena biudžetui kasmet kainuotų po 75 mln. litų.

* Lietuvos katalikai neišpažinties, rodo apklausa
Kauno klinikoje 23 metų vyrui persodinta širdis.

Į Vilnių su oficialiu vizitu atvyko Bulgarijos prezidentas

Vilnius, birželio 12 d. (BNS-Elta) — Iškilminga susitikimo ceremonija Prezidentūros rūmų Didžiajame kieme ketvirtadienį vakarop prasidėjo dviejų dienų oficialus Bulgarijos prezidento Georgij Parvanov vizitas Lietuvoje.

Prezidentūros kieme Bulgarijos prezidentą ir jo žmoną Zorka Parvanovą sutiko Lietuvos valstybės vadovas Rolandas Paksas su žmona Laima Pakšiene.

Veliau Prezidentūroje vyko Lietuvos ir Bulgarijos prezidentų vadovaujamų delegacijų susitikimas. Jame prezidentai aptarė regioninį bendradarbiavimą, dvišalius santykius, Europos Sąjungos (ES) plėtrą. Jie taip pat kalbėjosi apie NATO plėtrą, pakviestas į sąjungą ir dar laukiančias pakvietimo valstybes vieningai „Vilniaus dešimtukui“, kuriam priklauso ir Lietuva bei Bulgarija, ateiti.

Pasak Lietuvos diplomato, Bulgarijai įdomi Lietuvos eurointegracinė patirtis, ypač derantis su Briuseliu dėl paramos Ignalinos atominės jėgainės uždarymui.

Lietuvos ir Bulgarijos prezidentai — Rolandas Paksas (kairėje) ir Georgij Parvanov apėina Garbės sargybos rikiute. Tomo Buro „ELTA“ nuotr.

Bulgarijoje veikia Kozlodujaus atominė elektrinė, kurią ES ragina uždaryti.

Lietuva ES nare taps kitų metų gegužę, o Bulgarija, kaip

manoma, maždaug 2007-aisiais.

Abi valstybės kitais metais taps visavertėmis NATO naremis.

Socialliberalai palieka „antizuokinę“ koaliciją sostinės valdžioje

Vilnius, birželio 12 d. (BNS) — Naujosios sąjungos (NS, socialliberalų) atstovai traukiasi iš penkių partijų „antizuokinės“ koalicijos sostinės savivaldybės taryboje ir ragina tartis dėl plėtos daugumos sudarymo, ketvirtadienį Seime surengtoje spaudos konferencijoje pareiškė NS atstovai sekretorius Vaidas Pliusnis.

„Jeigu į šį mūsų kvietimą nebus sureaguota, kitame posėdyje mūsų atstovai balsuos, neturėdami jokių išpareigojimų“, sakė V. Pliusnis.

„Jeigu kviečiame prie derybų stalo, tai negalima būti sąstomai jokiais koaliciniais susitarimais. Derybos turėtų prasidėti tarp partijų, ne koalicijų“, pažymėjo jis.

Taip socialliberalai reagu-

ja į sostinės savivaldybės taryboje susidariusią „partinę situaciją“, kai nei socialdemokratai Gedimino Paviržio, nei buvusio mero liberalo Arturo Zuoko šalininkai neturi balsų persvaros.

Nukelta į 7 psl.

Kauno rajono valdžioje už politinę paramą pasiūlytas kyšis

Seimo opozicinės Liberalų ir centro frakcijos seniūnas Eligijus Masiulis ketvirtadienį Seime pareiškė, kad Kauno rajono socialdemokratų atstovai siūlė kyšį Kauno rajono tarybos narei liberalai Janinai Marcinkevienei už tai, kad ši paremtų dabartinį rajono merą, socialdemokratą Petrą Mikėlonį.

„I mane kreipėsi Kauno rajono tarybos narė, teigdama, jog per vakar įvykusį pokalbį su Kauno socialdemokratų atstovais jai buvo siūlyta 10,000 litų, kad ji pereitų į socialdemokratų pusę“, sake parlamentaras.

Nukelta į 7 psl.

nami jos pasisakymai apie buvusio prezidento B. Clinton santuokine neįstikimybę, ypač į viešumą iškiles romanas su Monica Lewinsky.

EUROPA

Briuselis, NATO ketvirtadienį nusprendė 40 procentų sumažinti savo karinių bazių skaičių. Struktūros pertvarka kartu su siekiu stiprinti NATO karinius pajėgumus bei sukurti greitojo reagavimo pajėgas yra dalis programos, kuria norima įtvirtinti NATO vaidmenį pasaulyje. Pertvarka siekiama pakeisti statistika „šaltojo karo“ laikų NATO karinę struktūrą, kad sąjunga būtų pajėgi veikti, kai sąjungininkė priešas puola iš tolimo atstumo — suduoti greitą ir tvirtą smūgį, ko negalėjo padaryti po iškart po 2001 metų rugšėjo 11-osios išpuolio JAV.

Briuselis, Ispanija ruošiasi imtis vadovaujančio vaidmens tarptautinėse taikos stabilizavimo pajėgose Irake. Lenkijos prižiūrimoje valstybės te-

Lietuvos kariuomenėje stinga finansinės ir ūkinės drausmės

Vilnius, birželio 12 d. (BNS) — Valstybės kontrolė atliko finansinį patikrinimą Krašto apsaugos ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose, kurio metu patikrino 2002 metų finansines ataskaitas.

Pasak Valstybės kontrolės pranešimo spaudai, ministerija 2002 metais iš valstybės biudžeto gavo daugiau nei 634 mln. litų. Didžiausia išlaidų dalis — 41,6 proc. — buvo skirta 14,809 darbuotojų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms. Patikrinimo metu kai kuriuose Lietuvos kariuomenės daliniuo-

se buvo pareikšta pastabų dėl apskaitos tvarkos.

Valstybės kontroleriaus pavaduotojas Viktoras Švedas nurodė iki gruodžio 1 dienos patalinti teises aktų pakeidimus ir pasiūlė Lietuvos kariuomenės vadui Jonui Kronkačiui keltus asmenis patraukti atsakomybėn.

Pranešime teigiama, kad Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų Pirmojoje ir Antrojoje aviacijos bazėse aviaciniai degalai buvo tvarkomi, pazeidžiant teises aktuose nustatytą tvarką.

Nukelta į 7 psl.

Rinkimams į laisvas Seimo vietas artėjant

Kandidatų į Seimo narius iš kavinės išgabeno policija

I laisvą Seimo nario vietą taikantis vilnietis 40 metų Vytautas Aleksas Lazinka pateko į policiją.

Kaip pranešė dienraštis „Respublika“, trečiadienį V. A. Lazinka dalyvavo Lietuvos radijo laidoje. Po to jis vaišinosi Lietuvos televizijos ir radijo kavinėje bei užsakinėjo šampaną ten buvusiems žmonėms.

Vaišių dalyvių teigimu, vėliau V. A. Lazinka atsisakė sumokėti už gerimą ir emė agresyviai elgtis. „Lietuvos ryto“ duomenimis, jis priešinosi apsaugai, grasino mėginti muštis. Be to, lipdamas laiptais, V. A. Lazinka parkrito ir prasišlėkė nosį.

Nukelta į 7 psl.

Žymi dainininkė prabilo apie kandidato į Seimo narius smurtą

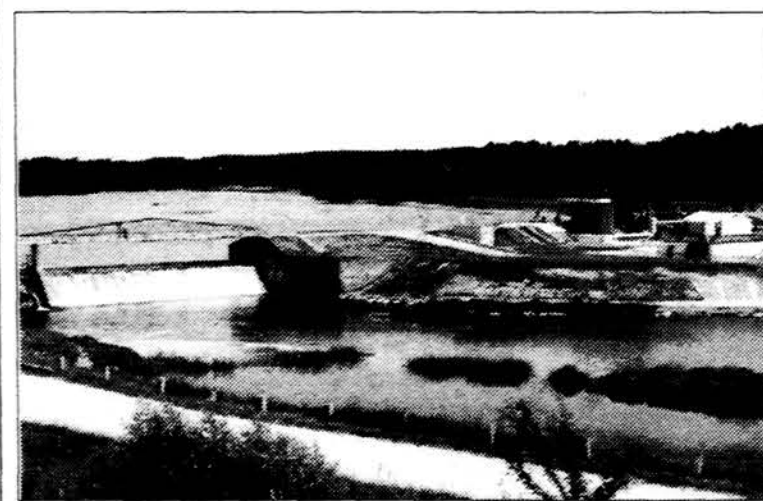
Žymi dainininkė Irena Staurašaitė-Zvagulienė pareiškė, kad prieš 15 metų ją bandė išprievartauti kandidatas į Seimo narius. Savo skriaudiką ji teigia atpažinusi iš rinkimų plakato.

„Respublika“ ketvirtadienį spausdina dainininkės atvirą laišką, kuriame ji teigia, kad 1988 metais, panaudodamas smurtą, bandė ją išprievartauti dabartinis kandidatas į Seimo narius. Tačiau ji nenurodo savo skriaudiko pavardės, tik pateikia keletą užuominų.

Tuo tarpu dienraščiui „Lietuvos žinios“ dainininkės vyras

Nukelta į 7 psl.

„Achemos grupė“ ketina statyti hidroelektrinę ant Nemuno

Kavarske trečiadienį paleista mazoji hidroelektrinė, priklausanti bendrovei „Achema Hidrostatys“.

Vladimiro Gulevičiaus „ELTA“ nuotr.

Lietuvos dviratininkas vėl ištiriamas dopingo vartojimu

Raimundas Rumšas

Milanas, birželio 11 d. (Reuters-BNS-Elta) — Italijos „Lampre“ dviratininkų komanda po teigiamo dopingo tyrimo laikinai nuo varžybų nušalino Raimondą Rumšą.

Trečiadienį paskelbta komandos pareiškime teigiama, jog 31 metų pajėgiausio Lietuvos dviratininko dopingo tyrimas buvo teigiamas gegužės mėnesį vykusiose daugia- dienės „Giro d'Italia“ lenktynėse.

„Lampre“ oficialiai neįvardino draudžiamo preparato, kuris buvo aptiktas gegužės 16 d. sportininko organizme. Pasak Italijos komandos, Tarptautinė dviračių sąjunga (UCI) savo laiske nenurodžiusi, kokį draudžiamą preparatą vartojo R. Rumšas.

Neoficialiomis žiniomis, Italijoje su šeima gyvenančio

Nukelta į 7 psl.

Pasaulio naujienos

(Remiantis AFP, Reuters, AP, Interfax, ITAR-TASS, BNS žinių agentūrų pranešimais)

JAV

Vašingtonas. JAV kariai, prieš kuriuos Irake buvo vykdomi pavieniai išpuoliai, emėsi atsakomųjų veiksmų ir sulaukė apie 400 įtariamųjų, atėmė daug ginklų ir amunicijos. JAV centrinės vadovybės atstovas spaudai, leitenantas Ryan Fitzgerald nurodė, kad „Peninsula Strike“ pavadinta operacija yra „viena didžiausių stengiantis užtikrinti taiką Irake“. Operacija surengta po išpuolių prieš amerikiečių karius, kurie buvo vykdomi Irako centriniuose bei vakariniuose rajonuose ir per kuriuos nuo gegužės 1 d. žuvo daugiau kaip 40 JAV kareivių.

Vašingtonas. Jungtinės Valstijos turėtų būti pasirėngusios, esant būtinybei, smogti Šiaurės Korėjos Jongbjonio branduoliniam reaktoriui, trečiadienį sakė įtakingas JAV gy-

nybos sekretoriaus Donald Rumsfeld patarėjas Richard Perle. „Ar galime „mobilizuoti“ koaliciją, kurioje dalyvautų Kinija, Rusija, Pietų Korėja, japonai bei mes, ir taip izoliuoti juos, kad jie atsisakytų šios programos, dar reikia išsiaiškinti“, sake JAV įsiveržimo į Iraką strategas. „Turetumėme būti visada pasirėngę veikti vieni, jei tai bus būtina“, pažymėjo jis.

New York. Per pirmąją buvusio JAV prezidento žmonos Hillary Rodham Clinton atviros prisiminimų knygos „Living History“ pardavimo dieną visuose JAV knygynuose išgraibstyta 200,000 knygų. 562 puslapių prisiminimų knygoje aprašomi aštuoneri, kupini įvykių H. Clinton metai, praleisti Baltuosiose rūmose, tačiau didžiąją dalį skaitytojų labiausiai domina pirmą kartą viešai spausdi-

CUBA

Havana. Pasipiktinę Europos Sąjungos (ES) atsakomaisiais veiksmais dėl Kubos disidentų padėties. „Laisvės salos“ prezidentas Fidel Castro trečiadienį vakare užspūle ES vadovus. F. Castro, kurio kalba per valstybinę radiją ir televiziją truko 3 valandas, pareiškė, kad ES politika Kubos atžvilgiu „turi būti suformuluota pasigerus, jei ne alkoholinio, tai eucrocetinio girtumo busenos“. Šią „niekam tikusią, nerimą, vulgarią ir akieplėšią“ politiką formulavusius Ispanijos ir Italijos premjers Jose Maria Aznar ir Silvio Berlusconi F. Castro pavadino fašistais ir banditais.

Kubos vadovas komentavo birželio 5 d. pranešimą, kad ES „iš naujo vertina“ savo politiką Kubos atžvilgiu ir apriboja politinius bei kultūrinius ryšius su šia valstybe. Kubos pareigūnai paskelbė apie didelių protestų renginį prie Ispanijos ir Italijos ambasadų, kuriame dalyvavo daugiau kaip milijonas žmonių.

IRAKAS

Bagdadas. Į pietvakarius nuo Bagdado ketvirtadienį sudužo JAV oro pajėgų naikintuvas, kurio lakūnui pavyko saugiai katapultuotis, pranešė JAV pajėgų Centrinė vadovybė. Nelaimės priežastys tiriamos.

ARTIMIEJI RYTAI

Jeruzalė. Izraelio kariuomenei nurodyta „visiškai sunaikinti“ palestiniečių islamistų

SPORTO

APŽVALGA

„LITUANICOS“
FUTBOLININKAI LAIMĖJO

Jie nugalėjo „Vikings“ 1-0

Nors sekmadienio (birželio 8 d.) popietę lijo, tačiau tas nepagadino nei žaidėjų, nei žiūrovų nuotaiką, nes buvo sugriebti trys pirmenybiniai taškai, ju krauti padidinanti iki trisdešimties. Kadangi lietuvių didžiausieji „persekiojotai“ — abi lenkų komandos — „Eagles“ ir „Lightning“, sekmadienį pralaimėjo (pirmoji nuo „Sockets“ gavo net 5-0, o antrąją nuskriaudė „Schwabens“ vyrai 2-1), tai mūsų kiai ir toliau liko pirmenybines lentelės viršūnėje „Metropolitan“ lygos „major“ divizionoje.

Rungtynes prieš „Vikings“ Buffalo Grove, IL, esančiame „Schwabens Center“ aikštynė buvo gana sunkios. Ne vien tik lietis ir šlapia aikštė kliudė žaidimui, bet ir varžovų

pasirūpimas bet kokia kaina iškovoti bent vieną tašką. Žinoma, žaidėjų ir lietuvių žiūrovų nuotaiką taip pat gadino labai nekokybiškas teisėjavimas, kuomet teisėjas visada įžiūrėdavo abejotinas mūsų kiai pražangas, tuo tarpu nematydamas aiškių „Vikings“ žaidėjų prasižengimų.

Lemtingas įvykis į varžovų vartus krito 15-oje žaidimo minutėje, kuomet iš kampinio pakeltas kamuolys nuo Petro Šmigelskio galvos atsidūrė vartų tinkle. Ir šio vienintelio pasiūlymo pakako pergalei. Nors žaidimas gana didelę rungtynių dalį vyko „Litanicos“ aikštės puseje, ir varžovai kartais gana stipriai atakavo mūsų kiai vartininką Virgį Žuromską, šis buvo nelietus ir šlapia aikštė kliudė žaidimui, bet ir varžovų

retai klysdavo, tai vartininkas

LFK „Litanicos“ klubo ir komandų vadovai (iš kairės): Gediminas Bielskus, Albertas Glavinskis, Leonas Jonikas. Ed. Šulaitis nuotr.

padėti vis išgelbėdavo.

Dažnai atrodė, jog mūsų kiai gerokai pavargę, tuo tarpu „Vikings“ vyrai stipriai atakavo iki pat rungtynių pabaigos. Galima sakyti, jog sekmadienį lietuvių komanda lydėjo ir laimė, be kurios vargu ar būtų parsivežti trys taškai.

Tame pačiame „Schwabens“ aikštynė sekmadienį varžėsi šeimininkų komanda prieš „Lightning“ komandą, kurią sugebėjo, nors ir sunkiai, įveikti. Abi komandos kovoją gana pasiaukojančiai, bet „Schwabens“ vyrai, kurie, kaip atrodė, savo eiles yra papildę pajėgiais žaidėjais, įstengė laimėti 2-1. Dar didesnė ne-

sekmė ištiko, lyg ir „nenugalimais“ save laikanti „Eagles“ futbolininkus, kuriems „Sockets“ žaidėjai atskaitė net 5-0. Tai pats didžiausias lenkų komandos pralaimėjimas, turbūt paskutinių trejų metų laikotarpyje.

Taip pat sekmadienį pokštą iškretė ir be laimėjimų eįsi, ir paskutinėje lentelės vietoje įsitvirtinusi „Kickers“ komanda, kuri sumušė „United Serbs“ net 7-1. Pajūmėtinai, jog pavasario rate serbai dar nesugriebė nė vienos pergalės. „Maroons“ ir „Green-White“ sekmadienio tarpusavio rungtynes sužaidė taikiai 1-1. E.Š.

ŠI SEKMADIENIŲ BUS
RUNGTYNIAUJAMA
LEMONTE

Ši sekmadienį, birželio 15 d., „Litanicos“ vyrai sugrįžta į Lemontą ir rungtyniaus aikštėje prie Pasaulio lietuvių centro. Lietuvių varžovai — gana pajėgi „Lightning“ vienuolė, kuri gerokai sustiprėjusi nuo tų laikų, kuomet mūsų kiai ją išvykoje įveikė 2-1. Ši kartą lietuviams, kaip atrodė, reikės žaisti didesniam sąstati ir su didele energija bei užsidegimu, norint pelnyti pergalę. O trys taškai labai praverstų, jeigu galvojama apie čempionų titulą, kuris, galima sakyti, yra ranka pasiekiamas. O tokių progų ateityje, vargu ar pasitaikys.

Rungtynių pradžia 3 valandą. Nuo pirmos valandos rungtyniaus rezervinės sudėties. Beje, praėjusį sekmadienį lietuvių rezervas nusileido varžovams 2-3.

Kaip jau įprasta, prieš rungtynes, jų metu ir po jų bus galima gauti užkandžių bei gerimų. Taip pat bus proga susitikti bei pasikalbėti su kitais futbolų sirgaliais, kurių tikimasi tikrai netrūks.

E.Š.

„Metropolitan“ lygos „major“ diviziono lentelė
(po birželio 8 d.)

1 „Litanica-Liths“	14	30	33-17
2 „Eagles“	14	29	35-19
3 „Lightning“	14	26	33-17
4 „Maroons“	14	21	31-20
5 „Schwabens“	13	18	23-26
6 „Sockets“	11	16	21-19
7 „Vikings“	13	16	16-22
8 „Green-White“	16	15	22-32
9 „United Serbs“	14	13	22-50
10 „Kickers“	13	6	23-34

JAV FUTBOLŲ
RINKTINĖS PERGALĖ

Birželio 8 d., Richmond mieste, Virginia valstijoje, rungtyniavo JAV futbolo rinktinė, kuri čia įveikė Naujosios Zelandijos atstovus 2-1. Pergalingą įvartį amerikiečių naudai pelnė Jovana Kirovski, kurio iš 22 įvartų pasiūstas kamuolys perskrodė svečių vartų tinklą ir užtikrino jiems pergalę.

Šis buvo paskutinis JAV rinktinės įvartys patikrinimas, prieš prasidedant „FIFA Confederation Cup“ varžyboms Prancūzijoje.

ČIKAGOS „FIRE“
FUTBOLININKAI
PRALAIMĖJO

Čikagos „Fire“ profesionalų futbolo komanda šį sezoną nelabai džiugina savo sirgalius pergalemis. Šeštadienį čikagiečiai 2-0 pasekme įveikė DC United komandą, kuri stovį paskutinėje MLS lygos Rytines diviziono lentelės

vietoje su 7 taškais. „Fire“ vyrai turi surinkę 12 taškų: trys pergalės, tiek pat lygiųjų ir 2 pralaimėjimai.

JAV RUNGTYNIAUJA
MOTERŲ
PROFESIONALŲ
KREPŠINIO KOMANDOS

Gegužės pabaigoje prasižėję WNBA lygos — moterų profesionalių krepšinio žaidėjų pirmenybės, kuriose rungtyniavo 14 komandų, padalintų į dvi grupes — Rytų ir Vakarų konferencijas. Geriausiai iki šiolei laikosi Los Angeles atstovės, kurios iš turėtų 6 susitikimų dar nepralaimėjo nė vieno.

JAV SUDARYTA JAV
KREPŠINIO RINKTINĖ

Paskutiniaus krepšinininkais, pakviesti į JAV rinktinę, kuri šiemet dalyvaus Atėnų olimpinio žaidynių atrankos turnyre, tapo trys puolėjai — Elton Brand („Clippers“), Richard Jefferson („Nets“) ir

DAR APIE BIRŽŲ JAUNŲJŲ KREPŠININKŲ
VIEŠNAGĖ ČIKAGOJE

Balandžio mėnesio viduryje, prieš pat Velykų šventes, Čikagoje viešėjo Biržų sporto mokyklos 14-mečių mokinių krepšinio komanda. Ji čia atvyko naujai susiorganizavusio sporto klubo „Žalgirio“ vadovybės kvietimu.

Kadangi kvietėjai nepasistengė spaudos iš anksto informuoti apie šį vizitą, ne daug sporto mėgėjų turėjo progą matyti svečių pasirodymus krepšinio aikštėse.

Biržiečių komanda, sudaryta iš 11 jaunuolių (du iš jų buvo arti dviejų metro ūgio) Čikagoje ir jos apylinkėse

žaisdama, užsirekomendavo gerai ir garbingai kovoją prieš stiprias amerikiečių komandas. Svečiai rungtyniavo ir prieš „Litanicos“ bendramižius ir juos nugalėjo.

Sugrįžus į namus, biržiečių vadovai vis prisimena įdomiai praleistas dienas Čikagoje bei jos apylinkėse, kurių nei jie, nei jų auklėtiniai niekada nepamirs. Jie dėkoja ne vien „Žalgirio“ klubo vadovams, bet ir tiems geriems tautiečiams, kurie juos priėmė ir globojo 10 dienų.

Tik vienas biržiečių — sporto mokyklos direktorius,

Ed. Šulaitis

IDOMUS TENISO TURNYRAS
SAN DIEGO

San Diego Lietuvių teniso klubas „Aras“, kartu su Šarūnu Marčiulioniu, kviečia lietuvių kilmės žaidėjus į Šarūno Marčiulionio Kvietinį lauko teniso turnyrą, kuris įvyks 2003 m. rugpjūčio 26, 27 ir 28 d., Barnes Tennis Center, at San Diego Mission Bay, 4490 West Point Loma Blvd., San Diego, CA 92107, tel. 619-221-9000; Website: www.tennisandiego.com

Varžybų programa:
Vienetai: vyrų ir moterų (amžius 18 metų+), vyrų/moterų (40+), vyrų/moterų (60+), moterų (18+), vyrų (40+), vyrų (60+), mišrus (18+).

Klasifikacija — pagal žaidėjų amžių 2003 m. rugpjūčio 26 d. Kiekvienas žaidėjas gali dalyvauti ne daugiau kaip 2-se rungtyse.

Starto mokestis: 50 dol. žaidėjui padengia turnyro mokestį, nepaisant, kelyje rungtyse dalyvautų ir penktadienio susipažinimo vakarone. Čekis rašomas: Aras Tennis Club.

Išankstinė dalyvių registracija iki 2003 m. rugpjūčio 1 d. imtinai, pasiūniant registracijos formą ir starto mokestį, šiuo adresu:
„Aras“ Tennis Club, 990 Highland Drive, Suite 212 D, Solana Beach, CA 92075, USA.

Del daugiau informacijos, sekite LTK Aras Website: www.arastennisclub.com

Turnyro vakarėnis — šo-

kiai: rugpjūčio 27 d., šeštadienį, Hyatt Islandia Hotel, San Diego. Rezervacijos — iki 2003 m. rugpjūčio 1 d., pasiūniant rezervacijos formą ir 50 dol. mokestį: „Aras“ Tennis Club.

Visais reikalais informuojama: Algis Bačanskas, tel. 760-723-1076, e-paštas: abacanskas@aol.com; Algis Šekas, tel. 714-968-8124, e-paštas: isekas@octa.net; Šarūnas Landys, tel. 858-259-0320, e-paštas: sarunas@metaflex.com

ŠALFAS informacija

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$100.00. Foreign countries \$115. Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mazindami pasto išlaidas, pakvitatimū už prenumeratą nesutūdūmė. Prie pavardės ir adreso, siūsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumeratą galioja.

Draugo prenumerata yra mokama iš anksto			
	Metams	1/2 metu	3 mėn.
JAV	\$100.00	\$60.00	\$38.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$115.00	\$65.00	\$45.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$60.00	\$45.00	\$33.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$65.00	\$50.00	\$38.00
Užsakant i Lietuva:			
Oro pastu	\$500.00	\$250.00	
Reguliaru pastu	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida oro pastu	\$160.00	\$85.00	
Tik šeštadienio laida reguliaru pastu	\$55.00		

Vyriausia redaktore — Danutė Bindokienė
Administratorius — Valentinas Krumpis
Moderatorius — kun. Viktoras Rimšelis
• Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
• Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Škelbimų kainos atsūnūdamas, givus prašymą, ka nors skelbti.
• Redakcija straipsnius taisy savo nuozūrai. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siūniant prašome pasiūkti kopija.
Ei-paštas: administracija@draugas.org
redakcija@draugas.org
rastine@draugas.org
skelbimai@draugas.org

EDMUNDAS VIZINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave., Ste. 516
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už priėmimą kainą. Susitarimui kalbėti angliskai arba lietuviškai.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Tel. 708-422-8260. Jei reikalinga pagalba po darbo valandų, skambinti „pager“ numeru 708-644-0074.

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — SIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

MARIUS KATILIUS, M.D.
CHIRURGAS
Trūkio, tulzies pūslės, krūties, žarnyno, endokrinologinė ir laparoskopinė chirurgija.
300 Barney Dr., Suite A
Joliet, IL 60435
Tel. 815-744-0330;
lietuviškai 815-744-8230
www.centerforsurgeryandbreasthealth.com

DR. TOMAS ZUBINAS
DANTŲ GYDYTOJAS
4560 W. 103rd St.,
Oak Lawn, IL 60453
Tel. 708-423-5155.

Biržų sporto mokyklos krepšinininkų treneris Rimantas Ramonas (karreje) Čikagoje daug bendravo su sporto veikėju ir žurnalistu Edvardu Šulaitiu. R. Kartavičiaus nuotr.

Čikagos „Fire“ profesionalų futbolo komanda šį sezoną nelabai džiugina savo sirgalius pergalemis. Čikagiečiai 2-0 pasekme įveikė DC United komandą, kuri stovį paskutinėje MLS lygos Rytines diviziono lentelės

Jaunien krepšinininkai iš Biržų mokyklos, vykę į Pasaulio lietuvių centro Lemontą, rungtyniaus metu. Karreje — treneris R. Ramonas. E. Šulaitis nuotr.

TV SKAMBUČIŲ KORUPCIJA

VILIUS BRAŽENAS

Neva televizijos žiūrovų daugumos nuomonę nusakančiais telefono skambučių televizijos laidoms gali būti lengvai suklaidojama tautos daugumos nuomonė Lietuvos Respublikai lemtingais klausimais.

Višči debatai susirinkimų salėse, spaudoje ir oro bangomis — vykdomi išryškinti kur nors visuomeninį klausimą arba bent jau priversti klausytojus apie tai daugiau pagalvoti, idėjas su faktais sugretinti, prie tiesos branduolio priartėti. Tačiau višči debatai dažnai naudojami ir priešingu tikslu. Ypač televizijos debatuose laisvame pasaulyje ne retai užtikamos surežisuotos pastangos, po „dvišalių“ debatų priedanga prakišti vienašališka viešosios nuomonės apnuodijimą melu ar visuomenės dėmesį nukreipti nuo svarbiausių bei opiausių valstybinių reikalų į niekniekius. Ir Lietuvoje neretai šamoninagai, ar netyčia, sudaromas klaidingas įspūdis apie tautos daugumos nuomonę kuriuo nors opiu klausimu.

Vienašališkai nuomonei „debatuose“ prakišti naudojami keli standartiniai triukai. Dažniausiai pasodinami gincytis, iš esmės toms pačioms pažiūroms atstovaujant, Jonas su Jonačiu. Tad nei Petro su Petračiu, nei Juozo su Juozačiu nuomonių neišgirsi. Liberalų dominuojamoje Amerikos akademijoje ir televizijoje debatuose dažniausiai susodinami 3 įgudę „liberalai“ prieš pusiau dešinį — neva konservatorių.

Kairiesiems debatotojams prieš publiką salėse dažnai padeda dešinieji klausytojai, kai opius ir svarius klausimus nukreipia į kairiuosius. Tai tolygu kreipinyje sviedinio padavimui prieš komandą. Kairysis neatsako į jam kėblų klausimą, o dilina laiką, nieko nepasakaydamas.

Lietuvos televizijoje tiesos ieškojimo principui labiausiai ištumiamai telefonų neturintys ar (jei apmokami skambučių) už skambučių leidžiamus centus skaičiuojantys TV žiūrovai.

Juk pirmiausia — iš publikos „nuomonės pareiškimo“ ištumiamai telefonų neturintys ar (jei apmokami skambučių) už skambučių leidžiamus centus skaičiuojantys TV žiūrovai.

Antras — daug aiškesnis, viešosios nuomonės klastojimo reiškinys yra tai, kad nėra jokios skambintojų kontrolės. Nežinia, ar skambina tuo pačiu telefonu, tie patys keli asmenys. O gal tik vienas

asmuo sėdi ir spauda pakartojimo mygtuką? Jei skambučiai būna apmokami, daugiau pinigų turinti debatų pusė gali pasodinti prie savų telefonų kelis skambintojus ir „laimi“. Tuo būdu būtų galima skambučių skaičiais „rodyti“, jog dauguma pensininkų yra už pensijų sumažinimą, užuot padidindimo.

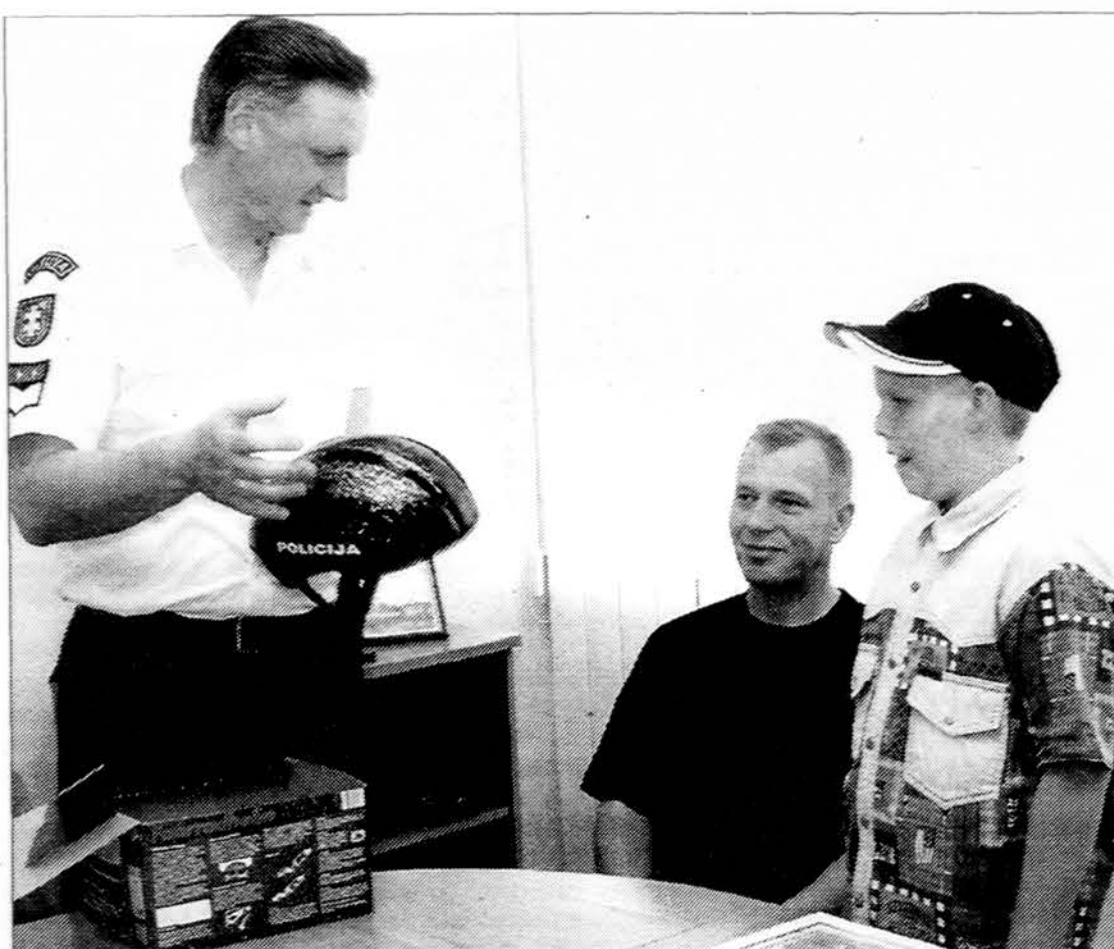
Vienoje laidoje buvo paklaustas klausimas: ar „prie sovietų“ (atseit — okupacijos metu) buvo geriau gyventi? Nepaisant juokingų ir nepagrįstų argumentų, pagal skambučių skaičių, debatus „laimėjo“ gan raudonas „socialistas“: pagal skambučių — buvo „geriau“.

Tuo pat, žinoma, kilo klausimas: kas turi daugiau telefonų ir pinigų skambučiųams — buvę politikalniai ir Sibiro tremtiniai, ar tie, kuriems tada buvo gerai, na, ir dabar daug geriau, negu yra okupanto aukoms? Pagaliau, kas sugeba geriau suorganizuoti „skambučių“ — buvę tremtiniai ar „buvusieji“? Atsakymas turėtų būti aiškus. Nenuostabu, kad skambučių skaičių pamatę, „socialistas“ šypsosi išsišiepęs, lyg katinas, kanarėlę prarijęs.

Vienoje laidoje Viktoras Uspaskich gryn savo naują Seimo rinkimų sistemą nuo jos kritikų. Vos tik prasidėjus laidai, dar niekam nespėjus net išsižioti, už Uspaskichą skambučių skaitliukas jau sukosi kaip vėjo malūnėlis. Deja, nėra būdo įrodyti, jog tai buvo iš anksto suorganizuoti skambučiai, lygiai kaip neįmanoma įrodyti, kad skambino skirtingi žiūrovai skirtingais telefonais. Tad kam net prasižioti su tokia klastojimi palankia, skambučių sistema? Reikia palikti žiūrovams — klausytojams, pagal girdėtus argumentus, apsispręsti, kurioje pusėje tiesa.

Gal labiausiai TV skambučių apnuogino gegužės 16 dieną vienoje TV laidoje parodyti ginčai tarp „europininkų“ ir „euroskeptikų“. Nieku ypatingu nei vienoje pusėje nepasizymėjusiems debatams pasibaigus, TV ekrane nušvito skambučių skaičiai. Priešėjimą į ES 2,645 skambučių, užėjimą į ES tik 524 skambučių. Tokia tautos nuomonė TV skambučių parodė 5 dieną po referendumo, kuriame 91 proc. pasisakė „Taip“, atseit — užėjimą į ES. Tas pavyzdys pagaliau turėtų sugedinti skambutinių laidų rezisierius. Atrodo, kažkas po referendumo užmiršo išjungti „Ne“ skambučio aparatą.

Vienos „nemokamų skambučių“ laidos metu atsėdau prie telefono ir 3 kartus iš

Gegužės 30 d. Kauno miesto policijos apdovanotas 12-metis moksleivis iš Garliavos, Ricardas Kaminickas, padėjęs policijos patruliams sulaukyti nusikaltėlių. Berniukas pareigūnams paskolino savo dviratį. Kauno miesto vyriausiosios policijos viršininkas Algirdas Kaminskis moksleivį apdovanojo padėkos raštu ir tikru policininko-dviračininko šalmu su užrašu „Policija“.

Elitos nuotr.

eilės paskambinau vienu, laidos nurodytu, numeriu. Nei mano telefonas dėlto nenušliaudėjo, nei laidos TV ekranas nesumirksėjo. Užregistravo, žinoma, kaip 3-jų skirtingų žiūrovų nuomonę ginčijamu klausimu. Jei būc norėjęs pokštauti, galėjau „balsuoti“ iki pat TV laidos pabaigos.

Tad laikas baigti tiesos klastotę nekontroliuojamais TV laidų skambučiais. Tai, žinoma, nėra įvertas didelis pinigas, ir balsai nėra valstybiniai svarbūs.

ATIDENGTAŠ PAMINKLAS PARTIZANŲ VADUI

Gegužės 24 d. LGGRT centro atstovai dalyvavo paminklo Minaičiui k., Radviliškio r., skirto 1949 m. vasario mėn. įvykusiame partizanų vadų suvažiavimui, atidengime.

1949 m. vasario 10–20 d. šioje vietoje įvyko visos Lietuvos partizanų apygardų atstovų suvažiavimas. Tai buvo plačiausio masto ir pats reikšmingiausias posėdis, kuriame buvo atstovaujama visų Lietuvos regionų partizanų junginiams. Jis įėjo į istoriją kaip visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimas. Pasitarimai ir posėdžiai vyko Priskelimo apygardos štabo bunkerio Minaičių kaime, tarp Radviliškio ir Baisogalos. Bunkeris šešiams asmenims po Stasio Mikniaus kletimi buvo įrengtas 1948 m. spalio mėn.

Posėdžiuose oficialiai daly-

DŽIAUGIASI NAUJA KNYGŲ SIUNTA

Š. m. gegužės 28 d. Garliavos Juozo Lukšos gimnazija netikėtai sulaukė nuostabios dovanos. Gimnazijai įveirė knygų, žurnalų anglų bei lietuvių kalba, o taip pat įveirė kanceliarinių reikmenų siuntą iš JAV per Tautos fondo organizavo gimnazijos remėjos dr. Nijolės Bražėnaitės ir dr. Rožės Šomkaitės. Gautoji literatūra papildys gimnazijos biblioteką bei gimnazijoje veikiančių Lietuvos ir užsienio lietuvių rezistencijos studijų centrą.

Džiugu, kad tokios knygų, periodinės literatūros siuntos nėra vienkartinės Tautos fondo akcijos, remiant gimnaziją. Dr. Nijolės Bražėnaitės iniciatyva, Juozo Lukšos gimnaziją JAV lietuvių Tautos fondo yra įsidukrinęs, t. y. įsipareigojęs nuolat remti ir globoti. Šis fondas yra skyręs finansinę paramą kompiute-

lyvavo 8 asmenys: l. e. BDPS prezidento pirmininkas J. Žemaitis, l. e. BDPS Visuomeninės dalies viršininkas Algirdas J. Šibaila (kartu — Algimanto, Vytauto ir Didžiosios Kovos apygardų įgaliotinis), BDPS prezidento sekretorius P. Bartkus, l. e. Pietų Lietuvos srities vado pareigas A. Ramanauskas, Tauro apygardos vadas A. Grybinas, Vakarų Lietuvos srities štabo viršininkas V. Gužas, Priskelimo apygardos vadas L. Grigonis ir Priskelimo apygardos štabo viršininkas B. Liešys.

Nukelta į 6 psl.

Vidmantas Vitkauskas
Nora Pileičikienė

DRAUGAS, 2003 m. birželio 13 d., penktadienis

3

Danutė Bindokienė

Lietuvių tautai gresia naujas genocidas

Mūsų planetoje yra daugiau kaip vienas milijardas rūkančių. Apskaičiuojama, kad per būsimuosius 20 m. tas skaičius pakils iki netoli dviejų milijardų. Daugiausia rūkančių yra besivystančiuose kraštuose. Pasaulinė sveikatos organizacija apskaičiuoja, kad kasmet nuo ligų, susietų su rūkymu, miršta netoli 5 mln. žmonių (apie 70 proc. besivystančiuose kraštuose), ir šis skaičius ateityje padvigubės.

Net išsivysčiusiuose kraštuose, pvz., JAV, rūkančiųjų skaičius nemažėja, juo labiau, kad jį eiles nuolat išjungia jaunimas, net vaikai. Nors cigarečių reklamos jau pora dešimtmečių uždraustos televizijoje bei kitoje žiniasklaidoje, didžiosios tabako bendroves atranda būdų ir priemonių prisivilioti naujų klientų. Jaunimas nelabai paisy perspėjimų, kad rūkymas — trumpiausias kelias į širdies, plaučių, kvėpavimo takų, vėžio ir kitas ligas. Kaip paprastai, jauni labiau pasitiki savo jaunyste, tvirtumu ir įsitikinimais, kad rūkymas jiems ne tik nekenks, bet padės sukurti šaunuolišką įvaizdį, kuris ves į visokeriopą populiarumą.

JAV Sveikatingumo departamentas nuolat ieško veiksmingesnių priemonių, kad pasiektų „jaunąsias ausis“ ir įtikintų nepradėti rūkyti, o vaistų gamintojai jau išvystė neblogą verslą, siūlydami įvairius lipinukus, kramtomąją gumą, piliules ir kitokius pagalbinius būdus, kurie „tikrai panaikina nikotino įprotį“.

Š. m. gegužės mėnesį Ženevoje (Šveicarija) Pasaulinė sveikatos organizacija sukvietė 192 valstybes ir buvo svarstomi planai, kaip sustabdyti rūkymo epidemiją, kuri kasmet nužudo daugiau žmonių (ir labai skaudžia mirtimi), negu daugelis kraugerisų diktatorių per visą savo viešpatavimo laikotarpį. Dar gerokai prieš šį suvažiavimą didžiosios tabako bendroves dėjo daug pastangų, ir dar daugiau pinigų, mėginamos užkirsti kelią sutartai, kurios pagalba būtų apkarponi jų sparnai. „Marlboro“, „Philip Morris“, „British American Tobacco“ ir kitos, besistengdamos įrodyti, kad iš esmės jų produktai niekam nekenkia, o daugeliui atvejų žmonėms, ypač besivystančiuose šalyse, padeda, dėmesį kreipė ne į medicinos institucijas, bet į ekonomikos ir žemės ūkio ministerijas. Buvo tikinama, kad tabako augini-

mas ir jo perdirbimas į rūkalus bei kitus tolygius produktus galėtų atnešti įplaukų į valstybės išdą, sukurtų daug darbo vietų ir dėl to šalyje stipriai pakiltų gyvenimo lygis. Kad ta pramonė gamins ne tik tabako produktus, bet ir vis naujus rūkančiuosius, būtų nutilima. Apskritai, tabako pramonės vadovai net viešose apklausose ne kartą įrodinėjo, kad nikotinas nėra narkotikas, nesukelia įpročio ir rūkantysis gali cigaretės atsisaikyti, kada tik panori. Aiškūs priešingi įrodymai buvo vadinami melu, neigiama propaganda besistengiančių sužlugdyti tabako augintojus, cigarečių gamintojus, pardavėtojus, ir atimti iš valstybės išdą milijardus dolerių, kasmet šūrenkamų už parduotus tabako produktus.

Si puolimo-gynimosi taktika visgi buvo veiksminga, nes Ženevos konferencijoje kono iki paskutinės dienos nebuvu aišku, ar JAV sutiks pasirašyti sutartį dėl tabako reklamų, pardavimo ir vartojimo apribojimo. Tačiau gegužės 21 d. sutartis buvo pasirašyta. Sutartis įsigalios tada, kai visos pasirašiusios 192 valstybės ją patvirtins. Tarptautinė bendruomenė vis dėlto netiki, kad Amerika ir Kinija, dvi didžiausios pasaulio tabako augintojos ir jo produktų gamintojos, sutarties nepatvirtins (arba patvirtins pačios paskutinės).

Pagal sutartį, visos rūkalų reklamos ne tik televizijoje, bet apskritai pramogų pasaulyje, būtų panaikintos, trečdalis cigarečių dėžutės padengtų perspėjimas, kad rūkymas kenkia sveikatai; ant dėžutės užrašas išvardintų visus pridėtinius chemikalus ar produktus. Valstybės taip pat pasizada griežtai kontroliuoti rūkymą uždarose patalpose, įvesti mokyklose pamokas apie rūkymo žalą ir skatinti suaugusius, kad mestų rūkyti.

Turėje progą apsilankyti Lietuvoje pastarųjų 13 metų laikotarpiu arba bendrauti su nesenais ir šį kraštą atvykusiais tautiečiais, žino, kad rūko ir jauni, ir seni, ir net vaikai. Jeigu mes siejame savo tautos gerovę, negalime ignoruoti fakto, kad nemaža tos tautos dalis letu būdu save žudo, skęsdama tabako dūmose. Laikas sveikatingumo įstataigoms. Bažnyčios hierarchijai ir mums patiems, kurie turime įtakos giminėms, draugams, pažįstamiems, kovoti su šiuo tautos genocido būdu.

PASIŽVALGYMAI IR ĮSPŪDŽIAI JUAN RIMŠOS-PINTOR LITUANO PĖDSAKŲ IEŠKANT

Nr. 31

J. M. DUNDURAS

Bet Bolivijoje jis žmonos neturėjo. Po antro gūrkšnio žemū, konspiraciniu tonu Valda manęs paklausė, ar žinau, kad Brazilijoje gyvena Rimšos dukterė.

„Capuchino“ puodukams ištuštėjus ir mums išsiskiriant, Valda man padavė voką su „Xerox“ kopija jame. Sakė, jog tai yra dar vienas laikraščio straipsnis apie Rimšą iš jo archyvo. Rytą jis pats neturės laiko, bet pas mane į viešbutį atsiųs savo draugą, ir jis mane supažindins su buvusiu Rimšos šeimininku, su jos namu, kuriame Rimša gyveno.

Laukdamas rytojaus apsilankymo pas Rimšos šeimi-

ninę, dairiausi kokios nors vakarinės kultūrinės programos. Bolivijos žiema (mūsų vasara) yra, bent man, mėgstamiausia daug dairytis, fotografuoti, geriausias laikas keliauti Bolivijoje. Dienos yra saulėtės ir, išskiriant pietinį Amazonės baseino regioną Pando ir Beni provincijose ir Sant Cruz de la Sierra, oras yra vėsus, vakarais kai kur net šaltokas, lietus labai retas. Tai yra kultūrinio sezono laikotarpis, miestuose vyksta festivaliai, karnavalai, parodos ir koncertai, ruošiami La Casa de la Cultura įstaigų. Padaugėja turistų, sujuda, surukuoja ir suraliuoja vakarinis, naktinis, visanaktinis ir

parytinis pasilinksminimų pasaulis. Lotynų Amerikoje, ypač didesniuose miestuose, madinga kultūrinė ir snobinė „Cercle Francaise“ draugija dažnai ruošia kultūrinius renginius, aukštakai pakeltos nosies atmosferoje propaguojančius prancūzų muzikos, meno, literatūros, kinematografijos ir dramos apraiškas. Ypač dinamiškai „Cercle Francaise“ reiškiasi artėjant „Quatorzieme Juliet“ — liepos keturiolikta, prancūzų revoliucijos šventei. Vakare, nepajėgdamas atsispirti vilionei, artėjant Bastilijos dienai prisiminiau apsilankymu viename vokaliname reitalyje. Tai buvo savo laiku žinomos solistės tonsilių ventiliacija, padėdoto skotiško taupumo ploi-

Jau tapo aksioma, kad dviejų sceninio meno šakų atstovai — baletų šokėjai ir dainininkai — yra abejingi

nuomonei, jog jų meninės karjeros viršūnė jau yra likusi toli, vos žiūrimejo praiteityje.

Kaip visada ir visur, dalelė publikos būna apžavėta, „audringomis katutėmis“ reikalauja „bis“. Ir ne visada visi jie yra solisto draugai ar giminės. Kazkokia viena mano pažįstama ponija, galbūt truputį ekscentriška, bet labai kritiška ir negailestinga pretenzingiems scenos menininkams, turėjo paprotį į jai įtartinus spektaklius ar koncertus atsinešti citriną, kaip ji sakydavo „just in case“ tikslu. Megdavo sėdėti arčiau scenos ir savo nuomonę reikšti demonstratyviai, lyg ir nekaltu citrinos čiulpimu, palidimu atitinkamos veido išraiškos, jei scenos pasiūla neįsitarnaudavo jos palankumui.

Lyginant su tuo, kas karjais gali atsitikti, citrininė kritika nėra jau toks tragiškas įvykis. Klausantis tos „Cercle

Francaise“ solistės man prisiminė nelinksmas reginys, tiesiogiai liečiantis tolą solistą.

Prieš keletą metų šiauriniame Ekvadore Aguarico upe man grįžtant samdytu laivu iš ekspedicijos pas Kofan indėnus, mano kompanijai, tame pačiame asmenyje ir laivininkui, vertėjui ir virejui, pasikartoję maliarijos ataka ir turėjom sustoti artimiausiame pakrantės kaimelyje. Abiejose dulkino kaimelio kelio pusėse keliolika namelių svilo ekvatoriniame karštyje — pusiaujio linija ejo vos keliolika kilometrų į šiaurę nuo mūsų. Žinoma, nei paprasčiausios užėigos, kur būtų buvę galima patalpinti tame karštyje iš šalčio drebančią mano laivininką, nebuvo. Bet buvo nedidelė krautuvelė su pora suolų, plačia pastoge ir prijaukinta žalia papuga, tupinčia ant skersinio pastogės pavėsyje. Su krautuvininke po pastogę sustūmę

suolus, mano laivininką paguldė, bet ne tiesiai po papuga. Iš laivo atsinešęs antklodės jį apklėjau, daviau Lariam tabletę ir, galvodamas apie neaiškų kelionės tęsinį, dairiausi aplink, kur galėčiau gauti kokio vėsaus gerimo, gal kavos, o gal ir lėkštę „Krikščionių ir maurų“. Paskutinį kartą jį ragavau jau senokai, dar Santa Cruz. Priešingoje kelio pusėje buvo matyti nedidelis, vienaaukštis, lentinės struktūros namas su didoka, stulpais paremta aukšta priekine pastoge ir keletu ant suolų sėdinčių žmonių. Iš tolo atrodo, jog tai galėjo būti savo rūšies pakelęs restorano ir užiegos kombinacija minimalioms upe keliaujančiųjų gastronominėms užgaidoms patenkinti. Priartėjęs išvydau idomą vaizdą: ilgos ir plačios pastogės pavėsyje, prie vieno intelio stalo du jauni blondinai — vyras ir mergina — valgė

„Krikščionis ir maurus“. Centre stovėjo senas, karščio, vėju, bulkių ir lietaus matės bilijardo stalas. Dešinėje ant suolo sėdėjo keturios suvargusios, liudnos moterys. Jų priekyje, ant plikos žemės, gulėjo pakiprastas, aiškiai netuščias, iš lentų dėžės forma suktas juodai dažytas karstas, aplinkui apstatytas baltom, degantių žvakės neuždegtų kėlnių, pora vyruku žaidė bilijardą. Ilgai žiūrėjau į šį neįprastą, liūdesio ir abejingumo kupiną vaizdą ir man piršosi mintis, jog jame yra kažkas tragiško — lyg įžanginė scena iš kokio nors egzotiško charakterio romano ar tropinio avantiūrinio filmo scenarijaus, vystantio atsakymą į klausimą: kas yra tie du šiaurietiški blondinai.

Bus daugiau

Bičiulystė

Parengia Ligija Tautkuvienė,
talkingant sunui Adomui

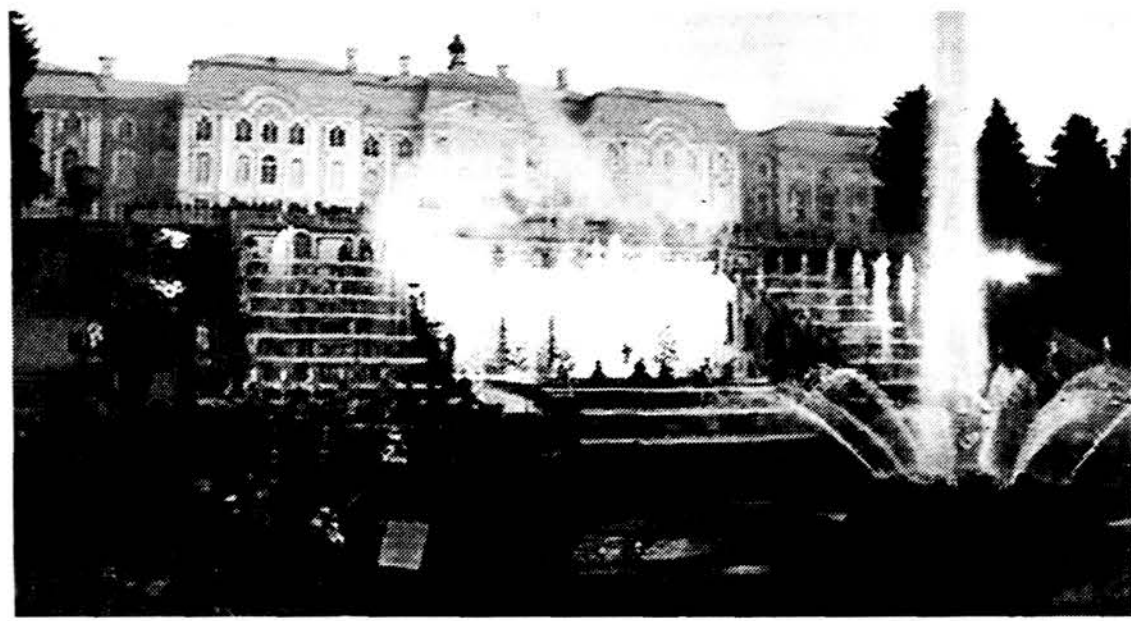
Rašykite mums „Draugo“ adresu su nuoroda „Bičiulystei“
arba P.O. Box 4102, Wheaton, IL 60189
Nr.88 el. paštas: biciulyste@aol.com

SANKT PETERBURGUI — 300 METŲ

Sankt Peterburgas, buvęs Leningradas, švenčia 300 metų jubiliejų. Rusijos caras Petras I — šio miesto įkūrėjas, statytojas, gal pirmasis Rusijos istorijoje tikrai ir konkrečiai susidomėjo Vakarų Europa, plačiau pasivėrė į ją langą. Nesibodėdamas jokio darbo, Olandijoje ir Anglijoje mokėsi laivų statybos, navigacijos, inžinerijos, technikos dalykų. Domejosi artileriją, tiltų statybą. Ne tik pats domejosi — siuntė jaunus Rusijos žmones mokytis šių dalykų. Tiesą, dvaro rūmų gyvenimu domejosi mažiausiai. Jis pirmasis pamėgino sueuropinti tautiečius, emėsi įvairių reformų. Pats visiems žymiausiems Rusijos bajorams žirkleis čirkstelėjęs per jų ilgiasias barzdas, pareikalavęs pasikeisti ir aprangą. Ko gero, jei ne Petras I, Rusijoje dar ilgai vyrai būtų devėję aprangą, panašią į šiandieninę arabų. Jis buvo tikras carinės Rusijos mūsų laikų Gorbaciovas ir jo laikotarpio istorikai drąsiai galėtų įvardinti „perestroikos“ laikotarpį. Petras I turėjo ambiciją įsitvirtinti Baltijos jūroje, kad Rusija turėtų savąjį langą į pasaulį. Dar trylikto amžiaus pabaigoje, keturiolikto pradžioje, Nevos žiotyse vietovė buvo nusižiūrėję švedai ir pastatė Landskrono koloniją. Petras I užėmė šią koloniją, pradžioje naujo miesto statybą. 1712 m. perkėlė sostinę iš Maskvos ir miestas sparčiai ėmė augti, vėliau su pertraukomis, palaipsniui tapo kultūros, švietimo, politiniu centru. Šiuo metu tai antras pagal dydį Rusijos miestas.

Miesto istoriją daugumas vienaip ar kitaip žino, tad tik trumpai prisiminkime, jog šiame mieste prie Nevos upės, vyko svarbiausi Rusijos politinio gyvenimo, perversmų įvykiai: 1825 metų dekabristų sukilimas, 1905 popo Gaponno taiki demonstracija, nusinešusi per tūkstantį žmonių aukų, na, ir paskutinės dvi 1917 metų rusų revoliucijos, iš esmės pakeitusios valdantįją santvarką ir pradėjusios naujos, bolševikinės diktatūros era.

Tiesiog pelkėse ir salose gimęs, miestas žavi daugeli pasaulio žmonių taisyklingu miesto išplanavimu — trys pagrindinės gatvės su svarbiausiu Nevos prospektu, — spinduliais susieina į Admiraltito rūmų špilį (bokštą) su smagaliu, panašiu į adatą, kuris savaip ir seniai tapo miesto simboliu. Peterburge vyrauja europinė, klasikinė architektūra. Miestą projektavo, state žinomi Italijos, Prancūzijos architektai. Rastrelli (Aleksandro kolona), Trezzini, bei savi, Rusijos, mokslo žinių semėsi užsieniuose. Daug puikių skulptūrinių akcentų. Architektas Rastrelli sukūrė išpūdingą Aleksandro koloną, nuostabią Ermitažo rūmų, Petro I skulptūrą. Isakijaus soboras su auksuotu kupolu, kuriame sovietiniais laikais buvo įkurtas ateizmo muziejus ir daugelis kitų išymybių mieste — paminklai. Ne vienas ir ne du žymiausi Rusijos poetai, rašytojai skyrė savo

Vandens ir muzikos fiesta, vykusį prie Peterhofo tvirtovės, švenčiant Sankt Peterburgo 300 metų jubiliejų. Nuotr. AP.

Garsūs Jekaterinos rūmai, suprojektuoti ir statyti arch. Rastrelli, o Aleksandro — arch. Quanzengi.

ERMITAŽAS

Vienas garsiausių ir gausiausių pasaulio meno muziejų yra Peterburgo Ermitažas. Pradžią davė Jekaterina II, 1765 metais pastatydinusi Mažuosius Žiemos rūmus, kuriuose buvo įkurtas carų brangenybų muziejus. Vėliau muziejus buvo plečiamas — perstatomas, kurio galutinį variantą suprojektavo ir pastatė L. von Klenze. Jame gausu vos ne viso pasaulio garsiausių dailininkų paveikslų originalų. XX amžiaus pradžioje Ermitaže jau buvo 40 Rembrandt, Van Dyck, Raffaello, Rubenso, Jan van Eyck, Botticelli, nemažai impresionistų bei kt. Savaip su Ermitažu susijęs lietuvis Bronius Maigis, kuris 1985 metais Ermitažo muziejuje su niokojo žymaus XVII amžiaus flamandų dailininko Rembrandt van Rijn paveikslą „Danajė“. Psichikos ligonių prižiūrintas, B. Maigis šiuo metu specialiaje pensionate, užsienio specialistų pripažintu vienu geriausių, ramiai dienas leidžiantis Lietuvoje, protestuodamas prieš esamą santvarką, apipylė Ermitažo šėdėvą „Danajė“ sijos rūgštis tirpalu ir du kartus dūrė peiliu. Ermitažo direktorius Michailas Piotrovskis spaudoje B. Maigį yra pavadinęs Herostatu — graiku, kuris, siekdamas išgarinti, IV amžiuje prieš Kristų padegė Artemidos šventyklą, vieną iš septynių pasaulio stebuklų. Geriausias atpildas herostratams esą visiškai ju užmaršti. Anot M. Piotrovskio, tokį žmogaus elgesį diktuoja ne

tiek noras įsiminti, kiek pavėdas ir nevisavertiškumo kompleksas. Tik ligoniai ir nevykeliai gali kesintis į meno kurinius. Muziejininkas iki šiol negalįs suprasti ir B. Maigio poelgio motyvų: „Jei tu net ir nemėgsti santvarkos ar vyriausybės — kuo detas paveikslas? Juk jis priklauso visam pasauliui, kartu ir Lietuvai“. „Lietuviams aš nejauciu nieko pikta — negalima iš vieno žmogaus spręsti apie tautą“, — sakė Ermitažo — vieno didžiausių pasaulio muziejų — restauratoriaus Jevgenijus Gerasimovas. Šis 66 metų vyras apie savo santykius su lietuviais prabilo neatsitiktinai. Jis kartu su kitais trimis specialistais dvilika metų dirbo, kad būtų išgelbėta B. Maigio sužalota „Danajė“.

I ekspozicijų salę paveikslas buvo sugrąžintas 1997 metais ir dabar yra vienas labiausiai lankomų Ermitažo eksponatų.

B. Maigijui, kuris kešinosi „Danajė“, buvo atliekama psichiatrinė ekspertizė. Konstatuota, jog jis sergąs lėtine šizofrenija ir negalįs atsakyti už savo veiksmus. Tokia diagnozė išgelbėjo vyrą nuo grė-

LIETUVIAI PETERBURGE

Savaip su Peterburgu susijusi ir lietuviškoji visuomenė. Čia dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą buvo gausiausia lietuvių kolonija (apie 25,000), o karui prasidėjus, jų kone padvigubėjo. Beje, karui pasibaigus, dalis lietuvių sugrįžo Lietuvon. Kai Lietuva 1795 metais buvo trečią kartą padalyta, Vilniaus kultūrinis gyvenimas labai nusilpnėjo, o po

dažų sluoksniu dalies. Specialiai „Danajė“ restauruoti pagal senovinius receptus buvo pagaminti labai brangūs balti dažai. Iš Anglijos buvo gauta dažų be dirbtinių dažiklių. Šių dažų paletė beveik nesiskyrė nuo tos, kurią turėjo Rembrandtas. Restauratoriai naujosios iš Omsko parsisiųsta tikslia „Danajės“ kopija, todėl visada galėjo pasitikrinti vietas, kuriose dažai originale buvo sunaikinti.

Užrašas po paveikslu lakoniškai skelbia, jog „1985 metais maniakas paveikslą apipylė sijos rūgštimi ir į jį dūrė du kartus“. Maniako vardas ir tautybė nenurodoma.

Savaip su Peterburgu susijusi ir lietuviškoji visuomenė. Čia dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą buvo gausiausia lietuvių kolonija (apie 25,000), o karui prasidėjus, jų kone padvigubėjo. Beje, karui pasibaigus, dalis lietuvių sugrįžo Lietuvon. Kai Lietuva 1795 metais buvo trečią kartą padalyta, Vilniaus kultūrinis gyvenimas labai nusilpnėjo, o po

1831 metų sukilimo uždarius universitetą (1832), miestas liko provincijos kampeliu. XIX amžiaus viduryje Peterburge apsigyvena nemažai žmonių iš Lietuvos kaimo (nederlius, badas), ir dirba paprastus darbininko darbus — tarnaites, vežikai, kiemsargiai arba amatininkai — batišuviai, siuvėjai, amžiaus pabaigoje Peterburgas daugėja lietuvių inteligentais. Peterburgas lietuvių tampa kultūrinio centro. Į Peterburgo universitetą Simonas Daukantas nukeliau-

susį dvilikos metų kalėjimo. Laisvėje B. Maigys atsidūrė po ketverių metų, praleistų SSRS vidaus reikalų ministerijos specialioje psichiatrinėje ligoninėje Černiachovske. Ten KGB izoliuodavo nuo visuomenės sovietų valdžiai pavojingus sveikus asmenis, kurių dėl vienokių arba kitokių politinių priežasčių nenorėta teisti. Viešai tada buvo skelbiama, jog B. Maigis nusikalsti pastūmėjo seksualinis nesusiavaldymas, matant apnuogintą moters kūną. Iš pradžių restauratoriai kelias valandas pylė vandenį ant paveikslų, plaudami sijos rūgštį.

Vėliau pusemetį „Danajė“ buvo konservuojama — tvirtinamas drobės gruntas ir dažų sluoksnis. Dviejus metus trukusio rūgštis sukeltų apvarvėjimų šalinimas. Tik 1987 m. pabaigoje intasi atkurti pažeistas paveikslų vietas. Restauratoriai svarstė tris galimybes. Jie galėjo sutvirtinti „Danajės“ gruntą bei dažų sluoksnį ir paveikslą perduoti į saugyklas ne nepabandę ką nors atkurti. Visiškai sunaikintas vietas buvo galima nutapyti iš naujo.

Valstybinė komisija parinko trečią variantą — nutarta nieko netapyti ten, kur sijos rūgštis sunaikino ištisus paveikslų plotus, tačiau šiek tiek koreguoti vietas, kurias galima atkurti. Tuo buvo siekiama išsaugoti, nors ir pažeistą, bet paties autoriaus tapybą.

Restauratorių aliejiniais dažais atliekamas kurinio spalvų tonavimas nuo originalios Rembrandto tapybos buvo atskirtas lako sluoksniu. Tai leistų bet kada lengvai pašalinti naujuosius spalvinius priedus, ir paveikslas vėl liktų tik tai, ką buvo sukūrusi Nyderlandų genijaus ranka, aišku, jau be sunaikintosios

mas nario mokestis, aukos, rengiami lietuviški vakarai, koncertai. Iš šios draugijos paramos sulaukę kompozitorius Mikas ir solistas Kipras Petrauskai bei kiti jauni, talentingi, kompozitoriai. Ši draugija, atgavus lietuvišką spaudą (čia daug nusipelnė P. Vileišis), leido lietuvišką laikraštį. Didelė lietuvių kolonija Peterburge rengė vaidinimus, koncertus, lietuviškus vakarus, kurie nemažai įtakojė tautiniam susipratimui. Būtent Peterburge 1892 metais buvo pastatytas pirmasis „Amerika pirtyje“ spektaklis, čia 1903 metais įvyko pirmosios Miko Petrausko lietuviškos operetės „Kaminkrėtys ir malūnininkas“ premjera. Dirbo daug iškilų lietuvių aktorių, kurie vėliau, paskelbus nepriklausomybę, grįžo Lietuvon, kaip P. Kubertavičius, Ona Kurmytė, Tefa Vaičiūnienė, Elena Žalinskaitė — Petrauskienė, režisieriai J. Vaičkus, Konstantinas Gliniskis ir kt.

Peterburge gyveno ir kūrė nemažai lietuvių dailininkų. Tuo metu garsiausias buvo nuo Anykščių Dabūžių kaimo kilęs scenos dekoratorius, meistras Mstislavas Dobužinskis, Paulius Galaunė, Kaje-tonas Sklerius, Pranas Rimša, Adomas Varnas.

Peterburgan atvyksta ir M. K. Ciurlionis, kurį globoja, padeda surengti parodą M. Dobužinskis. Būtent, dalyvavimas rusų dailininkų parodoje, atveria Ciurlioniui pasauliui. Gaila, kad trumpas dailininko gyvenimas, neturtas, neįgalėjo pristatyti kūrybos darbų dar platesniam pasauliui.

Peterburge nemažai lietuvių moksleivių gimtąją kalbą galėjo tobulinti išrūpintose lietuviškose pamokose Šv. Jekaterinos gimnazijoje. 1912 m. Vasilijaus saloje įsikurta lietuviška dviejų klasių pradžios mokykla.

Lietuviškų pėdsakų pilna ne tik Peterburgo kultūriniam gyvenime, lietuvių dalyvavo ir politiniame gyvenime. Sutinkame lietuviškas pavardes dūmos, senato, pašto, caro raštines ir universiteto darbuotojų tarpe.

Sovietiniais laikais nemažai lietuvių studentų studijavo Peterburgo universitete, Civilinės aviacijos institute (ne tik prezidentas R. Paksas), Kultūros institute ir kitose aukštosiose mokyklose. Daug ekskursijų vykdavo aplankyti šio miesto išymybes. Ermitažas, Rusų dailės, Kraštotyros muziejai, Petropavlovsko Monetų rūmai, Peterhofo tvirtovė ir pats miestas su daugybe skverų, skverelių prie Nevos, o kur dar Marijos teatras, garsusis Kirovo vardo teatro baletas, garsūs režisieriai, sukūrę spektaklius — legendas, štai dėl ko niekada netrūkdavo turistų šiame mieste. Ir patys žmonės savotiškai skyrėsi nuo maskvenų — buvo žymiai mandagesni, paslaugesni. Ilgai dar buvo išlikusi senosios rusų inteligentijos dvasia.

300 metų sulaukusį miestą kaip tik aplankė ir sveikino Europos ir Amerikos valstybių prezidentai. Miestas atjaunėjo, išgarėjęs, sveikino, pasiūkė įvairiais renginiais, parodomis muziejuose. Po dvidešimties metų atklaus ir kruopštaus darbo atbėgus duris „Gintaro“ kambarys, kuris, karui baigiantis, buvo išardytas ir sprunkantį vokiečių sūspėtas išsivežti. Kur paslėptos dėžės su gintaru — tik spėjama. O atgimęs „Gintaro“ kambarys — malonus pasiganymas ir akims, ir sielai. Juo lab, lietuvių nemažai prisidėjo, kad kambarys atgimtų.

Iš savo prisiminimų bei pasinaudota liet. spauda

Ligija Tautkuvienė

MANO TĖČIUI

Prisimenu tą laiką, kai aš buvau mažas,
Kai begau, rankeles ištiesus, Tėvelį šaukdamas.
Kai buvo man smagu ir Tu buvai šalia,
Kai glostėi man galvelę ir juokinau mane.

Atsimenu tą laiką, kai Baltijos banga,
Šalta, gaivi, viliojanti gaudydavo mane.
Atsimenu, kai pajūry mes spardėm kamuolių drauge,
Kai statėm smėlio pilį, saulelydį lydejom vakare.

Atsimeni, kai krintant snaigėm, mes džiaugėmės žiema?
Kai Vingio parko pušys viliojo mus „ateikit čia“!
Rogutės, slidės ir pačiūžos, kalneliai, pusnys, čiuožykla...
„Tėveli, dar pabūkim“, — maldaudavau Tave.

Ar, metai bėga, nesustoja — užaugo jau Tava dukra
Ir liko tik prisiminimuose mergaitė ta mažą,
O meilė Tau, Tėveli, išliko ta pati — karšta,
Nes Tu esi tik vienas ir meilė bus Tau amžina!

Raminta Voelytė

SU TĖVO DIENA!

Birželio 15-oji — Tėvo diena. Sveikiname visus tėčius, tetukus, tėvelius, tėvus ir senelius! Būkite sveiki ir mylimi, būkite geri savo vaikams!

DAR RINKIMŲ TEMA

Ėjo, praėjo rinkimai, vieni patenkinti, kiti — mažiau. Šiandien tarybą sudarys daugiausia išeivijos žmonės, gerokai vyresnio amžiaus. Laikas bėga greitai, gretos retėja, naujais nepasipildo. Kokia ateitis tokios tarybos, Lietuvos Bendruomenės? Gal ir visai užges, gal dar veiks. Ką gali pasakyti naujesnio, šviežesnio tose pačiose sulyse besiverdantys, naujų idėjų nepateikiantys žmonės, norintys būti ir jau tapę tarybos nariais? Kokiomis idėjomis pritrauks neseniai atvykusiuosius? Gaudame nemažai laiškų, pasiūlymų susikurti naują, trečiosios bangos žmonių bendruomenę. Asmeniškai nepritariu šiam sumanymui, nes išsiskirti visada sūspėjus, reikia mėginti ir mėginti būti kartu.

Atmeskime saujėles išeivijos žmonių — antruoju traukiniu atvykusiuji tautiečių, kurie negatyviai mums nusiteikę. Juk yra daug puikių, tiesa, neaktyvių, antrosios bangos žmonių, kurie nuo širdžiai džiaugiasi ir palaiko neseniai atvykusiuosius — trečiosios bangos traukinys rieda pirmyn — kuriasi įvairūs nauji, kaip sako Br. Nainys, „dariniai“ — parduotuvės, siuntinių persiuntimo, mašinų pardavimo ir jų remonto, namų apdailos, remonto ir kt. Vis daugiau ir daugiau trečiosios bangos žmonių skelbia savo paslaugas namų par-davime, apdraudoje, medicinoje ir t.t. Lituanistinės mokyklos didėja ne tik trečiosios bangos vaikais, bet ir mokytojais, turinčiais pedagoginį išsilavinimą, meno saviveiklos kolektyvai pasipildo mūsų bangos žmonėmis taip pat. Šiandien beveik visose vietose dramos sambūris, jei nebūtų, kaip teigė vienas išeivijos teatro veteranų, „šviežienos iš Lietuvos“, ko gero, užgestų ir opera.

Apskritai, nuo pat pradžių organizuojant rinkimus, reikėjo pagalvoti apie vietų proporciją taryboje, skiriant, tarkim, jei ne pusę vietų, tai bent trečdalį trečiosios bangos atstovams. Tada, norėčiau tikėti ir, balsavimas vyktų kitaip, ir rinkėjai daugiau pasitiktų. Ko gero dar galiojantys LB vadovaujantys organų žmonės turėtų permąstyti tarybos sudėtį ir kooptuoti ar įtraukti kandidatų sąrašuose likusius trečiosios bangos žmones, taip pat padėdami patys sau tęstinumo prasme. Aišku, jei kam nors dar rūpi bendradarbiauti, paeiti kelio atkarpą kartu. JAV LB krašto valdyba ar taryba yra visuomeniniai organai, tad sprendimai turėtų būti lankstūs ir tarnauti visų mūsų interesams.

Nenorėčiau įžeisti Romualdą

Į Lietuvos kultūriniam gyvenime, lietuvių dalyvavo ir politiniame gyvenime. Sutinkame lietuviškas pavardes dūmos, senato, pašto, caro raštines ir universiteto darbuotojų tarpe.

Sovietiniais laikais nemažai lietuvių studentų studijavo Peterburgo universitete, Civilinės aviacijos institute (ne tik prezidentas R. Paksas), Kultūros institute ir kitose aukštosiose mokyklose. Daug ekskursijų vykdavo aplankyti šio miesto išymybes. Ermitažas, Rusų dailės, Kraštotyros muziejai, Petropavlovsko Monetų rūmai, Peterhofo tvirtovė ir pats miestas su daugybe skverų, skverelių prie Nevos, o kur dar Marijos teatras, garsusis Kirovo vardo teatro baletas, garsūs režisieriai, sukūrę spektaklius — legendas, štai dėl ko niekada netrūkdavo turistų šiame mieste. Ir patys žmonės savotiškai skyrėsi nuo maskvenų — buvo žymiai mandagesni, paslaugesni. Ilgai dar buvo išlikusi senosios rusų inteligentijos dvasia.

300 metų sulaukusį miestą kaip tik aplankė ir sveikino Europos ir Amerikos valstybių prezidentai. Miestas atjaunėjo, išgarėjęs, sveikino, pasiūkė įvairiais renginiais, parodomis muziejuose. Po dvidešimties metų atklaus ir kruopštaus darbo atbėgus duris „Gintaro“ kambarys, kuris, karui baigiantis, buvo išardytas ir sprunkantį vokiečių sūspėtas išsivežti. Kur paslėptos dėžės su gintaru — tik spėjama. O atgimęs „Gintaro“ kambarys — malonus pasiganymas ir akims, ir sielai. Juo lab, lietuvių nemažai prisidėjo, kad kambarys atgimtų.

Iš savo prisiminimų bei pasinaudota liet. spauda

Ligija Tautkuvienė

Prisimenu tą laiką, kai aš buvau mažas,
Kai begau, rankeles ištiesus, Tėvelį šaukdamas.
Kai buvo man smagu ir Tu buvai šalia,
Kai glostėi man galvelę ir juokinau mane.

Atsimenu tą laiką, kai Baltijos banga,
Šalta, gaivi, viliojanti gaudydavo mane.
Atsimenu, kai pajūry mes spardėm kamuolių drauge,
Kai statėm smėlio pilį, saulelydį lydejom vakare.

Atsimeni, kai krintant snaigėm, mes džiaugėmės žiema?
Kai Vingio parko pušys viliojo mus „ateikit čia“!
Rogutės, slidės ir pačiūžos, kalneliai, pusnys, čiuožykla...
„Tėveli, dar pabūkim“, — maldaudavau Tave.

Ar, metai bėga, nesustoja — užaugo jau Tava dukra
Ir liko tik prisiminimuose mergaitė ta mažą,
O meilė Tau, Tėveli, išliko ta pati — karšta,
Nes Tu esi tik vienas ir meilė bus Tau amžina!

Raminta Voelytė

SU TĖVO DIENA!

Birželio 15-oji — Tėvo diena. Sveikiname visus tėčius, tetukus, tėvelius, tėvus ir senelius! Būkite sveiki ir mylimi, būkite geri savo vaikams!

DAR RINKIMŲ TEMA

Ėjo, praėjo rinkimai, vieni patenkinti, kiti — mažiau. Šiandien tarybą sudarys daugiausia išeivijos žmonės, gerokai vyresnio amžiaus. Laikas bėga greitai, gretos retėja, naujais nepasipildo. Kokia ateitis tokios tarybos, Lietuvos Bendruomenės? Gal ir visai užges, gal dar veiks. Ką gali pasakyti naujesnio, šviežesnio tose pačiose sulyse besiverdantys, naujų idėjų nepateikiantys žmonės, norintys būti ir jau tapę tarybos nariais? Kokiomis idėjomis pritrauks neseniai atvykusiuosius? Gaudame nemažai laiškų, pasiūlymų susikurti naują, trečiosios bangos žmonių bendruomenę. Asmeniškai nepritariu šiam sumanymui, nes išsiskirti visada sūspėjus, reikia mėginti ir mėginti būti kartu.

MAŽIEJI SKAITOVAI

Daumantas Čibas
(1907 – 1982)

Daumantas Čibas – pedagogas, fotomenininkas, tautodailininkas, gimęs Lietuvoje, Ančiškuose (dabar Biržų raj.). 1965 m. išleido literatūrinę pasaką-apsaką „Žaižaras“. Joje liaudies pasakų motyvais vaizduoja stiprią ir narsų kalvio sūnų Žaižarą, kuris klajodamas po pasaulį ieško laimės ir grumiasi su blogiu – vaduoja žmones iš valdovų priespaudos. Nepaprastai turtingas pasakos žodynas, skambi ir lengva kalba sudomins mažąjį skaitytoją. Siūlau paskaityti!

Žaižaras
(pasaka mažiesiems,
teisybė dideliems)

Toli toli, tarp miškų, kalvio namuose, augo berniukas, vardu Žaižaras.

Nubėgęs į kalvę išpletęs akutes žiūrėdavo į aukštyn skriejančias, verpetais besisukančias žiežirbas. Prisišpyręs prašydavo tėvo kalti vis stipriau, kad iš karštos geležies sproginėtų daugiau kibirkščių.

Bet tėvas dažnai būdavo pavargęs, ir kibirkštys iš jo plakto ne visuomet lekėdavo toli. Todėl kartą Žaižaras tarė:

– Kai aš būsiu toks didelis, kaip tėvelis, aš nekalsiu plakto bakšt babakšt, bet kad trenksiu, tai žiežulės iki debesų nuleks, su žvaigždėmis susimaišys, o balsas dundės kaip šimtas, šimtas ir dar šimtas perkūnų!

JONAS TAUGINAS

„MANO JUODAS ŽVĖRIS“

(Tėsinys. Pradžia „Draugo“ lietuviukų nr. 22)

Naktis Buzaraistyje

Lapkričio penkioliktą. Čiukui jau beveik du mėnesiai. Jis auga ne diena, o valandą. Ūgiu jau pralenkė Čipą. Bėgioja po kiemą, šėšta, išdykauja. Taip elgiasi visi šernai gamtoje.

Keliaujame, Čiukai, šį vakarą į Buzaraistį. Praleisime jame naktelę. Pasišnekesime su amžinybe.

Išiname šilo takeliu, saugomu ošiančių pušų. Šiuo takeliu vaikšto ne tik žmonės. Naktimis lyg šešėliai čia praslenka pilkieji vilkai, šmirinėja lapės. Žvėrys palieka ženklus, patvirtinančius takelio nuosavybę. Štai, prie kadagio, kojomis išdraskytos samanos. Tokių vilko žymių yra kas keli šimtai metrų.

Vilko ženklą rodau ir Čiukui. Jis uosto, jo ketera pasiūšia, pasigirsta neramus kriukšėjimas. Šerniukas glaudžiasi prie mano kojų. Jam labai baisu. Žinau, vilko žymė jam pasakė daug daugiau negu man. Aš juk neturiu šerno uoslės ir skaitau tik akimis. Šernai ir kiti miško žvėrys skaito nosimi. Žiūrėdamas į Čiuko elgesį, atspėjau įrašą vilko ženkle. Jis bylojo: „Aš tave suėsiu...“

Traukiame toliau. Čiukas neatsilieka, keblina šnipą įremęs man į kulnus. Štai jis prišoka prie nestoros pušies ir palieka šerno „žymę“ – trina galvą į medelį. Kas tai? Iš-šūkis vilkui ar bendros miško

– Oi, oi, koks tu būsi! – stebėjosi kalvis. – Gera! Auk, stiprėk. Būk, kaip sakai. Ai, sūnau, jei žmonės darytų, ką jauni būdami troško, gyvenimas žibetė žibetų.

– Aš taip darysiu, – atsakė sūnus. – Pamatysi, kaip aš kibirkštinsiu!

Kaip sekėsi Žaižarui, kaip jis augo didelis, sveikas ir stiprus, sužinosite perskaitę šią, tikrai labai įdomią pasaką.

ABC PATIEMS MAŽIAUSIEMS

P

Pelytė ruošiasi į Marsą – Pakils padangėn raketa, Prie diržo riša parašiotą, Peliukų lydi palyda.

Raidelė P, vaikučiai, išmoksitė kartu su Danutės Lipčiūtės-Augienės keturiu. Sėkmės!

PATARLĖS, PRIEZODŽIAI, POSAKIAI

Tėvas vaiką viena ranka baudžia, kita glaudžia.

Tėvas žino, kur kviečius sėti.

Ką tėvelis sudėjo dūsaudamas, sūnelis praleido klykaudamas.

Kas neklauso tėvo vaikel, tam ir duonos duot nereikia.

Koks tėvelis, toks sūnelis. Našlaičių tėvelis – ažuolo kryželis.

Neik su tėvu bičiuliaut, nei su velniu obuoliaut.

Nelaimingas tėvelio sūnelis, kurs nepašėre sau žirgelio.

Nupirks tėvelis skrynėlę, ašarėlėm rašytą, žodeliais užrašytą.

Po tėvo gyvos galvos vaiką apsigalvos.

Parengta pagal J. Mingirdo knygą „Patarlės, priezodžiai, posakiai“

ŠYPSENOS

– Tėti, neik tu į tą darbą.
– Negaliu. Jei neisiu, mane išvars iš darbo.
– Kaipgi tave išvars, jei nenuėsi?

Tėvas klausia sūnų:
– Tau patinka aritmetikos mokytojas?

– Ne. Jis melagis: vakar sakė, kad prie keturių pridėjus penkis bus devyni, o šiandien – kad trys ir šeši yra devyni.

Jonukas giriasi:
– Mano tėtė yra drąsiausias žmogus pasaulyje.

– O iš kur tu žinai? – domisi draugai.

– Kai jis išipjauna pirštą – niekada neverkia.

Mokytoja Jonukui:
– Prisipažink galų gale, kas už tave išsprendė uždavinį.

– Garbės žodis, nežinau. Aš vakar nuejau anksti gulti.

– Tėveli, rytoj mokykloje bus tėvų susirinkimas... bet tik siauram žmonių ratui.

– Kokiam siauram ratui?

– Na, dalyvaus tik mokytojas ir tu.

TĖVELIŲ DIENA

Jei norite pasveikinti tėvelį, ir nudžiuginti jį linksma dovanėle, siūlau jums, vaikučiai, pavyzdėlį, pagal kurį pavyks padaryti tikrą staigmeną tėveliui.

Kaklaraištis tėveliui

Jums reikės:

1. Spalvoto popieriaus
2. Žirklių
3. Klipų

Iškirpkite iš popieriaus lapo kaklaraiščio formos iškarpą.

Iš spalvoto popieriaus iškirpkite įvairiausių formų figūrėlių ir jas priklijuokite prie kaklaraiščio pagrindo. Galiausiai užrašykite palinkėjimus tėveliui.

Dabar tėvelis tikrai turės kuo pasipuoti per šventes!

Jonas Minelga

APIE KNYGOS VIRŠELI

Nuo ko prasideda pažintis su knyga? Kas yra titulinis lapas? Kam reikalinga pratarė, komentarai ir pastabos?

Išties labai reikšmingi klausimai, išskylančios pamąstus naują, įdomų knygos viršelį.

Liaudies posakis byloja: „Pagal drabužį sutinka, pagal protą palydi.“ Taigi, dar nežinodami knygos turinio, kai ką jau galime spręsti iš jos viršelio. Pirmoji pažintis prasideda nuo jo. Turbūt pastebėjote, vaikai, kad vaikiškos knygos apipavidalintos vienaip, enciklopedijos – kitaip, kalendorius ar vadovėlis taip pat turi savitą apipavidalinimą. Knygos apdaras skirtas ir jai papuošti ir grynai praktiniam tikslui – prailginti jos amžių.

Iš viršelio sužinome pirmuosius duomenis apie knygą: autorių ir pavadinimą. Neretai iš jų spėjame ir sprendžiame apie knygos turinį. Apie jį gali pasakyti knygos autoriaus pavardė, pavadinimas arba iliustracija. Ji taip pat gali suintriguoti, sukelti norą paskaityti knygą.

Apžiūrėjus viršelį, kniet kuo greičiau atsiskleisti ir pačią knygą. Vos tik atverti viršelio antrąją pusę, matai dvigubą lapą. To lapo paskirtis daugiau techninė.

Pagaliau atverčiame titulinį lapą. Jis vadinamas žodžiu, gimusiu senovės Romoje „titulius“ (antraštė, pavadinimas). Žodžiu, pradėdami skaityti knygą tekstą, jau žinome pagrindinius jos dalykus. Tai lyg knygos veidas.

Knygų pavadinimai XVIII a. būdavo perkrauti smulkmenomis, kartais juokingi, dažnai primenantys turinio santrauką. Štai garsaus D. Defo kūrinyje „Robinsonas Kruzas“ XVIII a. buvo išleistas tokia antraštė „Jureivis Robinsonas Kruzas iš Jorko, kuris, sudužus laivui, ir tik vienas iš visų išmestas į krantą, dvidešimt aštuonerius metus gyveno visiškai vienatvėje negyvenamoje saloje ties Amerikos krantais, netoli Orinoko upės žiočių. O taip pat apysaka apie tai, kaip jį pagaliau lygiai šitaip nuostabiai išgelbėjo jūros plėšikai. Jo gyvenimas ir nepaprasti nuotykių, jo paties papasakoti.“ Išiminti tokį knygos pavadinimą – neįmanoma.

Vėliau tas beprotiškai ilgas antraštės išstūmė trumpos ir aiškos. Vieni autoriai jomis pabrėžia knygos turinį (P. Mašiotas „Ir aš mažas buvau“). Kiti suintriguoja ar net kelia baimę (A. Markavičiaus „Požemių vaiduokliai“) – tai daugiausia nuotykių ar fantastinių kūrinių antraštės.

J. Grušas, paklaustas, kodėl savo novelės pavadinęs „Sentimentaliomis novelėmis“, atsakė – todėl, kad kritika nevadintų sentimentalėmis...

Kitame „Draugo“ lietuviukų leidime sužinosite apie įvairią, baigiamąją žodį bei pastabas, dar vadinamas komentarais.

Parengta pagal G. Ragutienės knygą

„Šimtas knygos mįslių“

KAS TAS ŽMOGUS – JONAS TAUGINAS?

Neįprastą ir įdomų gyvenimą gyveno gamtininkas Jonas Tauginas – apsakymo „Mano juodas žvėrys“ autorius. Iš tiesų jis buvo miškininkas, zoologas, etologas, rašytojas ir gamtos publicistas, biologijos daktaras. Nuosirdus, iki skausmo gamtos pasauliui jautrus žmogus ir motinos gamtos gynėjas. Buvo mistinis briedžių ir elnių numestų ragų ieškotojas, tuos jaudinančius įvykius aprašęs vienintelėje jam gyvam esant išleistoje knygoje „Tauragirės radiniai“.

Mielai lankydavosi dėdė Jonas mokyklose ir pasakodavo istorijas, ne išgalvotas – išgyventas, o vaikai klausydavo ausis ištempe ir galvodavo, koks geras tas gamtininkas, dėdė Jonas.

Jonas Tauginas

S. Žagas. Miško žvėrys

Sveiki, mielas dėdė Jonai,

Mano vardas Dovilė. Aš mokausi J. Miltinio vidurinėje mokykloje, ketvintoje klasėje. Mokslo sekasi neblogai. Namuose turiu šuniuką Barsą. Jam jau trys metai. Laikau šuniuką, nes man labai patinka gyvūnai ir gamta. Aš mėgstu žvejoti. Didelių žuvų dar nepagaunu, bet ne tai svarbu. Svarbiausia – būti gamtoje. Tai tiek apie save.

Mūsų mokytoja daug pasakojo apie jus. Skaitė ištraukų iš jūsų parašytos knygos „Tauragirės radiniai“. Taip pat mokytoja pasakojo istoriją apie jūsų auginamą šerniuką Čiuką, kuris man labai patiko. Labai norėčiau išgirsti daugiau istorijų. Taip pat norėčiau su jumis susipažinti. Jeigu galite, atvažiuokite į mūsų mokyklą.

Tai tu ir baigsiu savo laišką. Linkiu jums daug įdomių nutikimų gamtoje. Taip pat labai laukiu pasirodant jūsų antrosios knygos. Viso gero!

1998. 01. 22.

Dovilė

VILNIAUS PILYS

2. Mindaugo sostinė?

Vytautas Urbanavičius

1610 m. Vilniuje siautėjęs gaisras buvo persimetęs ir į pilį. Degė Katedra, degė rūmai. Po gaisro abu pastatai buvo rekonstruoti baroko stiliumi. Prie Katedros pristatytas Šv. Kazimiero koplyčia.

Deja, rūmams nebuvo lemta išlikti. Išliko tik Katedra. Ji keletą kartų buvo remontuojama — sutvirtinti pamatai, pertvarkyti požemiai.

Keliose požemių vietose, daugiausia vakarinėje Katedros dalyje, aptikta labai ankstyvų mūrų liekanų, kurios iš pradžių buvo siejamos su 1387 m. antruoju Lietuvos krikštu, su ta proga karaliaus Jogailos statydinta Šv. Stanislovo bažnyčia. Iki šiol manoma, kad ji buvo nedidelis medinis vienanavio pastatas. Bet dabar, patyrinęs tas liekanas kaip vieną sistemą, pasirodė, kad bažnyčia buvusi mūrinė ir trinarė. Tai buvo romaniškosios, halės tipo 22,7 x 22,4 m dydžio pastatas, vakarų pusėje turėjęs keturkampį bokštą, rytų — presbiteriją. Pastato išplanavimas rodo, kad tai galėjo būti tik katalikų bažnyčia, tuo tarpu rašytiniai šaltiniai teigia, kad Katedra 1387 m. pastatyta pagoniškos šventovės vietoje.

Bažnyčios mūrimo technika, plytų forma, cheminė

skiedinio sudėtis rodo, kad tai buvo vienas ankstyviausių mūrinių pastatų Lietuvoje. Manoma, jog jis pastatytas XIII a.

Rašytiniai šaltiniai temini tik vieną XIII a. Lietuvoje statytą bažnyčią. Tai karaliaus Mindaugo Katedra, statyta jo krikšto ir karūnavimo proga. Iki šiol jos vieta buvo neaiški. Atradimai Vilniaus Katedros požemiuose leidžia spėti, kad ankščiausiai pastatyta bažnyčia Vilniuje ir yra Mindaugo laikų Katedra.

Tačiau Katedra ant tų pačių pamatų statyta du kartus. Tai rodo nevienodas išlikusių sienų storis, jų apdaila, skirtingame aukštyje klotos grindys. Antrasis statybos etapas dabar siejamas su 1387 m. Lietuvos krikštu. Vadinasi, antrojo krikšto metu bažnyčia buvo ne naujai statoma, o tik atstatoma, nekeičiant nei plano, nei architektūros. Tik vietoje švinių stogo uždėtos cerpės. Žemėje išliko abiejų stogų dangos liekanų.

Tyrimų metu nustatyta, kad karaliaus Mindaugo bažnyčia buvo sugriauta ir šiaurinės jos sienos vietoje išmūryti platūs laiptai. Bažnyčioje tokių laiptų nereikalingi ir jų nebūna. Susiejus šiuos ra-

dinius su rašytiniais šaltiniais, padaryta išvada, kad po Mindaugo mirties jo statyta bažnyčia buvo perdirbta į pagonišką šventovę. Neliko stogo, pažemėjo sienos, tačiau planas nepakito. Štai kodėl taip greitai karalius Jogaila 1387 m. krikšto proga vėl pastatė bažnyčią. Matyt, didesnė sienų dalis buvo likusi iš Mindaugo laikų. Tikriausiai, tai buvo tos kėlik minėtos pagoniškos šventovės, kuri įrengta, panaudojus Mindaugo laikų Katedrą, likučiai.

Tą šventovę XIX a. viduryje aprašė romantinės krypties istorikas Teodoras Narbutas. Vėlesni istorikai tiek Lenkijoje, tiek Lietuvoje Teodorą Narbutą apkaltino istorijos faktų klastojimu ir į jo raštus pradėjo žiūrėti su nepasitikėjimu.

Dabar, kai Katedros požemiuose buvo aptikti to patsto likučiai, atsirado galimybė T. Narbutą aprašymą patvirtinti praktiškai. Pasirodė, kad tas aprašymas tiksliai atitinka atrastojo pastato išmatavimus. Nesupratinimas buvo įvykęs dar ir todėl, kad T. Narbutas šventovės išmatavimus buvo pateikęs uolektimis, tuo tarpu natūroje buvus naudotos kitas somatinis matavietas — spindis.

Beje, T. Narbutas rėmėsi Johano Fridricho Rivijaus kronika, kuri pakartojo Rotundo Lietuvos istorijoje pateiktas žinias. Ilgą laiką XX a. istorikai tos kronikos nežinojo, todėl laikė ją T. Narbutu prasiimanymu. Pasirodė, ta kronikos dalis, kurioje yra minimas aprašymas, tebesaugoma Lietuvos Mokslo akademijos Centre prie bibliotekos. T. Narbutą aprašymu teisingumas patvirtintas matematiškai.

Mindaugui statant bažnyčią, buvo sugriauta dar ankstesnė pagoniška šventovė. Tos bažnyčios centre, giliai žemėje, aptiktos pagoniškos šventovės liekanos, datuotos V a. po Kristaus gimimo. Tam pačiam amžiui priklauso ir kunigaikščių rūmų kieme aptiktos gyvenvietės likučiai. Gyvenvietė nuo šventovės teskyrė nedidelę prataką. Beje, žmonių gyvenimo pėdsakų čia aptikta iš III–I a. pr. Kr. Vadinasi, gyvenvietė kartu su šventove šalia Gedimino kalno egzistuoja ne mažiau kaip pusantro tūkstantio metų. Ši tradicija nenutrūko ir krikščioniškaisiais laikais. Čia sto-

vėjo Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmai su Katedra, kaip minėta, visą laiką sudarė vieningą architektūrinį ansamblį. Iki XVII a. pradžios abu pastatai buvo tvarkomi (arba pertvarkomi) kartu. Iki šiol (ir tai visai neseniai) apie tą vietovę tebuvo galima kalbėti turint galvoje XV a., kai abu pastatai buvo pastatyti gotikos stiliumi.

Sekant šia logika, tos vietovės ryšys turėtų būti ir ankstesniu, t. y. ankstyvuju mūrinės šventovės laikotarpiu. Šis šventovės laikotarpis susidėjo iš trijų etapų: dviejų krikščioniškų ir juos skyrusio pagoniškojo. Jie apima laikotarpį nuo XIII a. vidurio iki XIV a. pabaigos — nuo Mindaugo karūnavimo iki antrojo Lietuvos krikšto 1387 m. ir baigiasi greičiausiai 1419 m. gaisru.

Kokie tuo laikotarpiu buvo kunigaikščių rūmai ir nuo kada valdovai juose gyveno?

1964 m. tiriant šiluminės trasos vietą tarp Gedimino kalno ir Katedros, kunigaikščių renesansinių rūmų kieme aptikta mūro sienos dalis, skiriamą XIII a. antrajai pusei. Tyrinėtojai jas mėgino sieti su karaliaus Mindaugo laikų Katedra. Vėliau šios katedros liekanas aptikus dabartinės Katedros požemiuose, ta versija paneigta.

1993 m. vasarą visiškai iširti pastato, kuriam priklauso minėta siena, likučiai. Jo plotis — apie 6 m, išlikusios dalies ilgis — per 7 m. Vienas galas nuardytas XIX a. Šiame gale turėjo būti ir durys, nes kitur jų nerasta. Šio namo sienos vidaus pusėje turėjo vertikalias nišas. Jo grindys buvo žemiau tuometinio žemės paviršiaus.

To paties laiko ir tokio pat mūro pastato liekanos 1989–1990 m. iširtos prie pat renesansinių rūmų pietinio korpuso arkados. Arkados pamatas kerta šį pastatą pusiau. Pastatas kvadratinio plano, 11 x 11 m dydžio, iš šiaurės turėjęs dvejus laiptus. Grindys išgrįstos plytomis ir akmenimis ir taip pat igilintos.

Jo išplanavimas, mūrimo technika, dveji laiptai šiaurinėje sienoje primena po Katedrą aptiktosios mūrinės pagoniškos šventovės liekanas. Tik Katedros vietoje buvusi šventovė už šį pastatą yra lygiai dvigubai didesnė.

Kas tai? Dvi šalia viena kitos buvusios šventovės?

Klausimas neatsitiktinis. Tariant šį pastatą, rasta metalinių liturginių daiktų, kurių tarpe yra XIII a. pirmąją pusę datuojamos žalvarinės akmanilės dalių. Daiktai apdege, apsilėgę, todėl išlikę fragmentiškai.

Tokie daiktai XIII a. naudoti daugiausia krikščionių apeigų metu katalikų ir ortodoksų maldos namuose. Tačiau tai nereiškia, kad jie negalėjo būti naudojami pagonių šventovėse, pagoniškų apeigų metu. Negalima užmiršti, kad tai buvo paskutinis lietuvių pagonybės etapas, kai krikščioniškos apeigos ir liturginiai daiktai daugelio jau buvo matyti ir pažįstami. Šalia jau buvo veikusi bažnyčia, daugelis dvariečių turėjo būti joje buvę ar net krikščionys. Tačiau po karaliaus Mindaugo mirties daugelis jų vėl galėjo būti sugrįžę į pagonybę.

Dideles nuostabas nekeltų ir dviejų panašių šventovių buvimas šalia viena kitos. Pirmiausia jos galėjo būti nevienalaikės. Antra, jos galėjo būti skirtos skirtingiems dievams. Pavyzdžiui, yra žinoma, kad pagrindinė Vilniaus šventovė antrojo krikšto išvakarėse buvo skirta dieviui Perkūnui. O juk lietuviai turėjo ir daugiau dievų.

Trečias, valdovas ir jo šeimos nariai nebūtinai turėjo melstis bendroje, tegul ir pagrindinėje šventovėje. Jie galėjo turėti atskirą šventovę, tarsi koplyčią betarpiškoje rūmų aplinkoje.

Netoli aprašytų pastatų, datuotų XIII a. antrąja puse, būta ir XIV a. pirmosios pusės mūrinių pastatų liekanų. Jie sugriauti XV a. pr., statant gotikinius rūmus. Tarp tų pastatų turėjo būti ir tiems laikams puošnių gyvenamųjų namų. Tai rodo tyrimų metu rastieji radiniai, pirmiausia — architektūrinės detalės. Iš tų radinių minėtinos figūrinės plytos, cerpės, glazūruotos grindų plytelės, keramikinės apdailos plytelės ir kokliai, kuriuose vaizduojami fantastiniai gyvūnai ir paukščiai. Aptikta ir tinko gabalų su išlikusiais polichrominiais freskų gabalėliais.

Visa tai rodo, kad šioje teritorijoje būta puošnių mūrinių pastatų, kurių planas, paskirtis ir statybos data kol kas ne visai aiški. Tiesa, tarp šių griuvėnių yra ir keletas stiklo gabalėlių. Tai brangių indų ir papuošalų likučiai. Tarp jų

XIII a. bokšto liekanos.

K. Vainoro nuotr.

yra bizantiško stiliaus taurės šukių. Stiklo specialistų nuomone, tai būvę iškilnių taurės, nenaudotos utilitariniams reikalingams. Tokius indus iškilmingomis progomis dovanodavo valdovai valdovams. Specialistai nedideles tų indų šukes linke datuoti XIII a.

Iš stiklinių papuošalų teisingo dalis žiedo. Ji nėra išvaizdi. Iš kitų radinių ji neišsiskiria, jei nebūt žinoma, kad papuošalo pagaminimo vieta ir laikas. Tokie papuošalai buvo daromi Kijevo Rusijoje, gal net pačiame Kijeve įsikūrusioje dirbtuvėje. Iš rašytinių šaltinių yra žinoma, kad tų dirbtuvė apie 1230 m. sunaikino totoriai. Po to ji nebuvo atstatyta. Taigi žiedas buvo pagamintas XIII a. pirmoje pusėje. I Vilnių jis galėjo pakliūti ir vėliau, galbūt to paties amžiaus antrojoje pusėje.

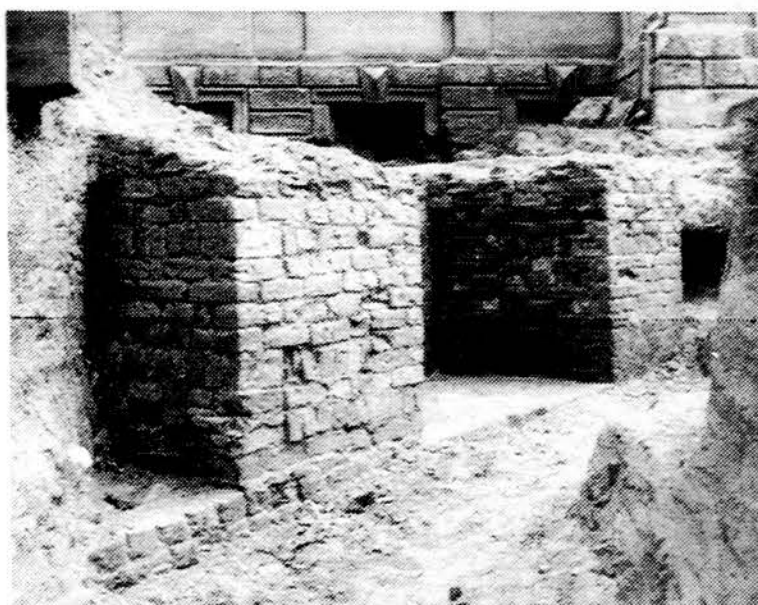
Abu šie faktai — stiklinių daiktų datavimas XIII a. ir priklausymas valdovui — kol kas tėra tik prielaidos. Kitų žinių apie tai, kad Vilniuje XIII a. gyveno Lietuvos valdovai, kol kas neturime.

Dabar drįstume teigti, kad Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas viename iš šių namų gyveno. Galimas daiktas, kad čia gyveno ir kunigaikštis Vytenis. Abu jie buvo pagonys ir nėra abejonės, kad meldėsi toje mūrinėje šventovėje, per-

dirboje iš karaliaus Mindaugo statytos Katedros. Ar galėjo tie rūmai priklausyti karaliui Mindaugui? Chronologiškai — taip. Tačiau tokia išvada kelia gausybę klausimų ir abejonių, dėl kurių istorikai seniai ginčijasi.

Kalbant apie sostinę, pirmiausia iškyla Mindaugo sostinės Vorutos vietos klausimas. Vieni teigia ją buvus Vilniuje, kiti — arčiau Neries žemupio, treči ją kelia į Medininkus. Anykščių apylinkės ir t. t. Aišku tik viena: Katedros plynoje vietoje ar miške niekas nestatė. Tai turėjo būti niestas ar bent kunigaikščio pilis. Tik ar didžiojo kunigaikščio? Ar čia buvo jo sostinė?

Negalima užmiršti mūsų nuomone, pagrindinio fakto: Voruta buvo kunigaikščio Mindaugo sostinė, Vilnius tapo karaliaus Mindaugo sostine. Tai turėjo įvykti vienią Lietuvą, kuriant centralizuotą valstybę. Vilnių, kaip patogesnę ir, galimas daiktas, stipresnę pilį, Mindaugas, tapdamas didžiuoju kunigaikščiu, galėjo gauti dovanų, paveldėti ar paprasčiausiai užgrobti. Galimas daiktas, kad, rengdamasis krikščionys, pilies teritorijoje pastatydino tą mūsų minėtą bažnyčią, į kurią įėjo kaip kunigaikštis, o išėjo kaip karalius.

XIII a. bokšto liekanos.

K. Vainoro nuotr.

ATIDINGTAS PAMINKLAS PARTIZANŲ VADUI

atkelta iš 3 psl.

Posedžio oficialiai dalyvavo 8 asmenys: I. e. BDPS prezidiumo pirmininkas J. Žemaitis, I. e. BDPS Visuomeninės dalies viršininko pareigas J. Šibaila (kartu — Algimanto, Vytauto ir Didžiojo Kovos apygardų igaliotinis), BDPS prezidiumo sekretorius P. Bartkus, I. e. Pietų Lietuvos srities vado pareigas A. Ramanauskas, Taurų apygardos vadas A. Grybinas, Vakaru Lietuvos srities štabo viršininkas V. Gužas, Prisikėlimo apygardos vadas L. Grigonis ir Prisikėlimo apygardos štabo viršininkas B. Liešys.

Sąjūdžio šūkiu buvo pasirinkta lotyniška sentencija: Rede, quod debes — „atiduok, ką privalai“. Ji buvo papildyta vienu žodžiu, išreiškiančiu laisvės kovos esmę: „Atiduok tėvynei, ką privalai“.

Suvažiavime buvo pasiskelbta apie vieningos pasipriešinimo organizacijos — Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio (LLKS) įkūrimą, priimtą politinė deklaracija, kurioje konstatuota, kad LLKS Taryba yra aukščiausiasis tautos politinis organas, vadovaujantis politinei ir karinei tautos išlaisvinimo kovai, kad būtų atkurta nepriklausoma demokratine respublika. Masinis ginkluotasis pasipriešinimas tapo gerai organizuota karine

struktūra, vykdančia Lietuvos valstybės savigną prieš agresorius — Sovietų Sąjungą. LLKS taryba prezidiumo pirmininku vieningai išrinko J. Žemaitį-Vytautą. Nuo šiol jis buvo atsakingas ne tik už Lietuvos išlaisvinimą, bet ir už daugiau kaip dviejų tūkstančių partizanų gyvybę. Savo pavaduotojais jis paskyrė A. Ramanauską-Vanagą, J. Šibailą ir L. Grigonį.

Per posedžius buvo priimti ar aptarti įvairių partizanų veiklą reglamentuojančių dokumentų projektai. Baudžiamasis statutas, nutarta leisti LLKS vyriausiosios vadovybės spaudos organą „Prie rymancio Rūpintojėlio“ ir t. t. 1999 m. sausio 12 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė įstatymą „Dėl Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos“ ir paskelbė šią deklaraciją Lietuvos Respublikos teisės aktu.

ESAME DĖKINGI

LGGRT centras kreipiasi į buvusius politinius kalinius ir tremtinius, pateikusius atsisakymus apie tremties ir kalinių vietas bei paskolinus nuotraukas persifotografavimui.

Dėl didelės vykdomos programos darbų apimtys, nuotraukos, surinktos 1999–2002 m. bei gaunamos šiuo metu, per fotografuojamos ir grąžinamos žmonėms palaipsniui. Šiuo metu baigiami tvarkyti atsiminimai gauti iš Aly-

Prieš kelis mėnesius „Drauge“ rašėme apie lietuvių pavardes, kilusias iš miško, oro ir vandens. Kitaip sakant, tos pavardės buvo paimtos iš žvėrių, paukščių ir žuvų pavardžių. Ten mes tokių pavardžių radome apie 3.000. Pvz., Vilkas — net 421 šeimos; Vanagas — 344 šeimos ir pan.

Dabar žvilgtelėsime į tas mūsų pavardes, kurios yra kilusios iš augalų: medžių, žolių, daržovių ir gėlių. Kaip ir su žvėrių, paukščių bei žuvų pavardėmis, mes tai rasime dviejuose šaltiniuose: „Lietuvių pavardžių žodynas“, I t. (A–K) — 1982; II t. (L–Ž) — 1989. Šiame žodyne prie kiekvienos pavardės nurodytos ir vietos, kur ir kiek jų rasta, kiek iš viso šeimų Lietuvoje turi tą pavardę.

Ir labai gerai, kad pavardės buvo surinktos dar prieš didžiulį bėgimą iš kaimų į miestą. Dabar, kai jau dauguma lietuvių gyvena miestuose ir miesteliuose, to nebūtų įmanoma padaryti.

Noriu priminti, kad senais laikais lietuviai, kaip ir visi indoeuropiečiai, turėję tik vieną vardą. Pavardės atsiradusios daug vėliau: Lietuvoje jos išsivystė tarp 14-ojo ir 18-ojo šimtmečio.

Visos lietuvių, aišku, ir kitų Europos tautų bei kalbų pavardės, paimtos iš aplinkos ir iš gamtos, pirmiausia yra buvusios pravardės. Tik vėliau jos tapo pavardėmis.

Kaip matysime, daug mažiau lietuvių pavardžių yra kilusių iš augalijos, negu iš gyvūnijų. Kodėl taip yra, sunku pasakyti. Gal dėlto, kadangi gyvūnai juda, „kalba“, mato, pyksta ir pan. O augalai nejuda ir nekalba.

Dabar čia surašysime pavardes, kilusias iš augalų. Skaicius skliaustuose rodo, kiek šeimų Lietuvoje turi tą pavardę:

Lietuvių pavardės iš augalų

Alksnis (22); Aviža (26); Ažuolas (12); Balandas (25); Baravykas (56); Beržas (3); Blinda (1); Brukny (1); Burakas (205); Česnakas (21); Dirsė (108); Dobilas (63); Grybas (149); Griki (19); Guoba (15); Jovaras (4); Jurginas (16); Kanapė (7); Klevas (92); Kopūstas (35); Krapas (21); Krienas (1); Kruckas (9); Lazdynas (2); Liepa (35); Miežis (20); Miežis (8); Miežys (29); Pipiras (220); Pupa (1); Pupius (14); Rožys (22); Rugys (20); Rūta (17); Serbenta (15); Skroblas (4); Smilga (24); Svogūnas (1); Šaltiekšnis (61); Šilas (33); Tabakas (1); Uoga (3); Uosis (33).

Iš viso mes žodyne (LPŽ) suradome tik 1,176 lietuvių pavardes, kilusias iš augalų. Tai yra daug mažiau 3 kartus ma-

žiau, negu pavardžių, kilusių iš gyvūnijų.

Norėčiau priminti, kad 1,176 yra šeimų skaičius. Jeigu sakysime, kad viena šeima vidutiniškai turi 4 narius, tai žmonių su pavardėmis iš augalų Lietuvoje būtų apie 4,704.

Dar norėčiau pridėti, kad mes čia surašėme tik pagrindines „augalines“ pavardes. Iš kai kurių tokių pavardžių yra dar pasidaryta išvestinių pavardžių. Pvz., šalia Aviža (26) yra Avizienis (52) ir pan. Šalia Klevo yra Klevinskas ir pan. Tokių išvestinių pavardžių yra daug.

Šalia Rūta yra Rūtenis, Rutelionis ir pan. Tokiu būdu augalinių pavardžių būtų daug daugiau.

Arba dar kitoks atvejis: zodinis nėra pavardės Pušis, bet yra Pušynas (7) ir pan.

Be to, yra nemažai pavardžių, kurios taip pasikeitusios, kad jų kilmė nėra aiški. Jų tarpe gali būti ir augalinių pavardžių.

Pastabos:

1. Pipiras (220) yra pati gausiausia augalinė pavardė. Gal dėlto, kadangi pipiras i Lietuvą atkeliavo kaip brangus prieskonis. Be to, jis yra kartus. Daugelyje Lietuvos

vieta pipiras taip pat reiškia „mažas vaikas; piktas žmogelis“ ir pan.

2. Kodėl iš visų daržovių išsiskiria Burokas (205) (pats būdamas skolinys iš slavų kalbų), sunku pasakyti. Gal dėl jo spalvos, skonio ir pan.

3. Sunku suprasti, kodėl kai kurių augalinių pavardžių randama tik viena ar trys. Gal tos šeimos (gimines) buvusios bevaikės...

4. Reikėtų taip pat priminti, kad kai kurios augalinės pavardės, kaip matėm su gyvūnijos pavardėmis, buvo išverstos į lenkų kalbą.

5. Vis dėlto didžiausia lietuvių (kaip ir kitų Europos tautų) pavardžių dalis yra išvesta iš krikščioniškų vardų. Pvz.,

Antanas — Antanėlis, Antanaitis, Antanavičius, Antanovičius ir t. t.

Petras — Petraitis, Petrutis, Petrulis, Petrinas, Petruličius ir t. t.

O iš tų vardų daugiausia — kaip ir visose Europos kalbose — yra pasidaryta iš Jono: Jonaitis, Jonynas, Jonikas, Jonėlinas, Jankus, Jankauskas, Jančauskas, Janavičius, Jasys, Jasiūnas, Jasenauskas, Jaskeliavičius, Jasenaivičius ir t. t.

Lietuvos kariuomenėje stinga finansinės ir ūkinės drausmės

Atkelta iš 1 psl.

Todėl tikrintojai negalėjo nustatyti šiose bazėse laikomo tikrojo aviacinių degalų likučio, negalėjo patvirtinti apskaitos duomenų, pagal kuriuos per 2002 metus pirmojoje aviacijos bazėje buvo sunaudota ir nurašyta degalų už 1.02 mln. Lt, o Antrojoje aviacijos bazėje — už 0.95 mln. Lt.

Patikrinimo metu nustatyta, kad Lietuvos kariuomenės Vakarų karinei apygardai priiskirtas Buhalterinės apskaitos

skyrius, pažeisdamas teisės aktus, nevedė ilgalaikio turto apskaitos, klaidingai skaičiavo turto nusidėvėjimą. Todėl balanse ilgalaikio turto parodyta 472,000 Lt mažiau, o ilgalaikio turto nusidėvėjimas nepagrįstai padidintas beveik 2.5 mln. Lt.

Vakarų karinės apygardos Butigėdžio dragunų batalione buvo nepagrįstai didinamos mitybos normos ir nurašoma daugiau maisto produktų. Daugelyje karinių dalinių pastebėta, kad kariai užima žemesnes pa-

reigas, nei jiems priklauso pagal karinius laipsnius. Kadangi karių tarnybinis atlyginimas priklauso nuo karinio laipsnio, dalis lešų darbo užmokesčiui buvo panaudotos neteisingai.

Tikrintojai pažymėjo, kad tarnybinių butų apskaita ir butų pinigų mokėjimo tvarka sudaro galimybę kariams nepranešti apie jų turimą gyvenamąją patalpą ir naujajame dalinyje gauti butpinigius, o iš tarnybos atleistam kariui — toliau gyventi tarnybiniame bute.

zultatus buvo viešai neskelbtina.

„Kiek teko dabar pasikalbėti su Raimundu, jis užtikrino, kad nevertėjo jokių dopingo preparatų, nes po pernykščio skandalo yra po 'padidinamųjų stiklų', jį nuolat tikrina", sakė A. Mozolis, pacitavęs R. Rumšo žodžius: „bučiau kvailys, jeigu vartotčiau“.

Patyręs dviračių sporto treneris yra nustebęs dėl italų komandos elgesio ir skuboto atsiribojimo nuo lietuvio, nes tai sudaro įspūdį, kad R. Rumšui norima iškristi kiaulystę.

Elitos kalbinti kiti dviračių sporto specialistai taip pat teigė įžvelgia šioje istorijoje daug neaiškumų. Stebina ir sutarties su komanda punktai, kur visa atsakomybė tenka tik sportininkui, nors ji aptarnauja komandos pasamdymą gydymo.

Lietuvos dviratininkas vėl įtariamasis dopingo vartojimu

Atkelta iš 1 psl.

Lietuvos dviratininko organizme buvo aptiktas eritropojetinas (EPO).

Jei antrojo dopingo tyrimo rezultatai patvirtins pirmojo išvadas, R. Rumšo rezultatai „Giro d'Italia" lenktynėse bus panaikinti, o geriausiu 2002 metų Lietuvos sportininku pripažintas dviratininkas bus diskvalifikuotas.

„Jis išdavė mūsų pasitikėjimą. Jei antrojo dopingo testo rezultatas bus teigiamas, jis mūsų komandai neatstovaus“, — „Lampre" vadybininko Guisepe Saronni žodžius cituoja agentūra ANSA.

Birželio 1 d. pasibaigusiose „Giro d'Italia" lenktynėse R. Rumšas bendroje įskaitoje užėmė 6-tąją vietą.

Praėjusioje sezono R. Rumšas „Tour de France" lenk-

tyinėse Prancūzijoje užėmė III vietą, tačiau netrukus R. Rumšo žmona Edita buvo apkaltinta dopingo preparatų gabenimu. Beje, praėjusių metų „Tour de France" dviratininkų lenktynėse abu R. Rumšo dopingo tyrimai buvo neigiami. Neigiamas buvo R. Rumšo dopingo tyrimas pernai ir po skandalo, susijusio su E. Rumšienės sulaikymu.

R. Rumšo treneris tiki jo nekaltumu

Ilgametis Lietuvos dviratininko Raimondo Rumšo treneris ir vadybininkas Algimantas Mozolis tiki, kad lietuvis sąmoningai tikrai nevertėjo draudžiamų dopingo preparatų ir yra nustebęs dėl nekorektiško Italijos komandos „Lampre" elgesio, nes Tarptautinės dviračių sporto federacijos (UCI) informacija apie pirmojo mėginio re-

„Achemos grupė" ketina statyti hidroelektrinę ant Nemuno

Atkelta iš 1 psl.

„Achemos grupės" užsakytu jau atliekami hidroelektrinės statybos ant Nemuno galimybių tyrimai — iš 4-5 vietų būtų pasirinkta viena, o jėgainės galinumas galėtų siekti 20 arba 80 megavatų.

Lietuvoje ant Nemuno dabar veikia tik viena — Kauno hidroelektrinė. „Achemos grupė" jau pastatė dvi hidroelektrines Kavarske ir Pastrebyje, kurių galinumas siekia atitinkamai 1 ir 0.3 megavato.

Pasak ūkio ministro Petro Česnos, Lietuva, iki narystės ES, išsipareigojo, kad iki 2010 metų iš naujų energijos šaltinių per metus bus pagaminama 7 proc. visos suvartojamos elektros. Dabar hidroelektrinės pagamina 3 proc. elektros.

Nelegalai iš Pakistano piktnaudžiauja Lietuvos verslininkų patiklumu

Atkelta iš 1 psl.

VSAT Operatyvinės veiklos valdybos pareigūnai nustatė, kad balandžio pabaigoje iš Maskvos į Lietuvą legaliai atvyko 42 metų Pakistano piliety C. M. Prieš tai jis, būdamas Pakistane, bendravo su viena Lietuvos firma ir įtikino ją sutikti duoti jam iškvietimą atvykti.

Šiuo metu šis pakistaniečių taip pat legaliai jau yra išvykęs iš Lietuvos, o būdamas čia, jis lankydavosi Vilniuje ir Kaune įsikūrusiose firmose. Informaciją apie jų veiklą, teikiamas paslaugas pakistaniečių rasdavo internete, firmų reklaminiuose spaudiniuose ar vykstančiose parodose.

Solidžiai atrodantis ir angliška kalbantis vyras Lietuvos

verslininkams aiškino, kad pasiūlymą pateikė bei to neįrodys, greičiausiai kreipsimės į teismą dėl šmeižto", sakė jis.

Gegužės pabaigoje Kauno rajono tarybos posėdyje surengtas slapta balsavimas, paaiškėjo, jog P. Mikeliūnų remia tik 12 iš 27 tarybos narių. Šis balsavimas neturėjo juridinės galios, nes, norint nušalinti merą, reikia jam pateikti apkaltą. (BNS)

Antradienį VSAT Pakrančių apsaugos rinktinės Palangos oro uosto pasienio kontrolės punkto pareigūnai sulaukė 26 metų pakistaniečių, susiruošusių skristi į Stokholmą, ir 42 metų jo tautietį, kuris rengėsi iš Palangos skristi į Kopenhagą. Pasieniečiai nustatė, kad

abiejų pakistaniečių pasuose įklijuotos suklastos Šengeno vizos. VSAT operatyvininkų duomenimis, jų pateikimas į Lietuvą susijęs su minėto C. M. veikla Lietuvoje.

Pakistaniečiai buvo uždaryti į Klaipėdos miesto vyriausiojo policijos komisariato areštine. Sprendžiamas klausimas dėl jų perkėlimo į Užsieniečių registracijos centrą (URC) Pabradėje.

Į Lietuvą taip pat legaliai vienos Lietuvos firmos iškvietimu atvyko dar vienas 31 metų pakistaniečių, kuris gegužės pabaigoje iš valstybės bandė išvykti keltu Klaipėda-Kylis. Šiuo metu jis apgyvendintas URC, sprendžiamas klausimas dėl jo išsiuntimo iš valstybės.

Socialliberalai palieka „antizukine" koaliciją sostinės valdžioje

Atkelta iš 1 psl.

Trečiadienį Vilniaus mero vėl nepavyko išrinkti, balsams pasidalijus po lygiai. Kitas mero rinkimus planuojama surengti po dviejų savaitių.

V. Pliusis neatmetė nei G. Paviržio, nei A. Zuoko kandidatūrų į merus, tačiau taip pat pareiškė, jog gali būti ir kitų kandidatūrų. „Mes galime pasiūlyti kandidatą iš savo tarpo, pavyzdžiui Aldoną Baranauskienę", sakė jis.

Socialliberalai sostinės savivaldybės taryboje turi 3 iš 51 įgaliojimo.

Kandidatą į Seimo narius iš kavinės išgabeno policija

Atkelta iš 1 psl.

Nepavykus susitarti su politiku, bufeto darbuotojai iškvietė policiją, kuri vyrą išvežė į sostinės 2-ąją policijos komisariatą. Ten jam buvo nustatytas 2.5 promilės girtumas.

V. A. Lazinka neskęmingai kandidatavo į Seimo narius 2000 metais. Jis yra Lietuvos laisvųjų sąjungos „Už teisingą Lietuvą" narys. (BNS)

Kauno rajono valdžioje už politinę paramą pasiūlytas kyšis

Atkelta iš 1 psl.

Pati J. Marcinkevičienė patvirtino, jog jai buvo siūlytas kyšis, tačiau atsisakė įvardyti jį siūliusį asmenį. Jos teigimu, kyšis buvo pasiūlytas dalyvaujant jos vyrui.

Kauno rajono meras, socialdemokratas Petras Mikeliūnis teigė, kad tai yra „politinė provokacija". „Dabar aiškinsimės situaciją, ir jei J. Marcinkevičienė

neįvardins, kas jai tokį pasiūlymą pateikė bei to neįrodys, greičiausiai kreipsimės į teismą dėl šmeižto", sakė jis.

Gegužės pabaigoje Kauno rajono tarybos posėdyje surengtas slapta balsavimas, paaiškėjo, jog P. Mikeliūnų remia tik 12 iš 27 tarybos narių. Šis balsavimas neturėjo juridinės galios, nes, norint nušalinti merą, reikia jam pateikti apkaltą. (BNS)

Žymi dainininkė prabilo apie kandidatą į Seimo narius smurtą

Atkelta iš 1 psl.

Zilvinas Žvagusis sake, neva tas žmogus — Lietuvos liaudies sąjungos „Už teisingą Lietuvą" kandidatas į Seimo narius trečiojoje Antakalnio rinkimų apygardoje Jonas Kaliačius.

Užpuolimo metu dainininkė buvo 18 metų. Ji tvirtina apie įvykį pranešusi policijai, tačiau pritrūko įrodymų. „Aš nesu kerštingas žmogus. Tiesiog dabar, kai pamaciau, kad tas žmogus kandidatuoja į Seimą, negalėjau to ilgiau laikyti savyje", rašo I. Starošaitė-Žvagiūnė.

Pasak „Respublikos", bandymu išprievartauti apkaltin-

tas kandidatas į Seimo narius atsisakė komentuoti dainininkės laišką aiškindamas tuo, kad nėra girdėjęs, jog dainininkė kuo nors jį kaltintų.

Vilniaus policijos vyriausiasis komisaras Eriks Kaliačius teigė, kad viešas laiškas yra pakankamas pagrindas atnaujinti tyrimą dėl pasikėsimo išprievartauti.

Tuo tarpu Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas Zenonas Vaigauskas pabrėžė, kad tokio pobūdžio kaltinimai prieš rinkimus, turi būti itin atsargiai vertinami, nes taip gali būti bandoma susidoroti su politiniais priešininkais. (BNS)

LIETUVOS DUKTERŲ DRAUGIJAI AUKOJO:

- \$500 Česnaitis Teresa, Krutulis Rima.
- \$100 Janonis Julija, Pupienė Zuzana.
- \$60 Krutulis Lucija.
- \$50 Smolinskienė Regina, Baršketis E., Lesevičiūtės A. B. ir I., ealeckienė Janina, Buivydienė Aleksandra du kartus po \$50, Valavičienė Viktorija.
- \$45 Bilaišis Danutė.
- \$32 Sabaitienė Atena.
- \$30 Brazis Valentina (Dr. J. Valaičio gimt. proga), Wasilewskienė Elena.
- \$25 Mažeikienė Vanda, Naudžius Aldona, Krutulienė Lucija, Sakalienė Ada, Marchertas Raminta, Kavaliūnienė Stasė.
- \$20 Malėta Agnietė, Kiela Emilija, Karres Stasė, Dalia Butėnas, Bacevičienė Stasė, Žukauskas Ona, Gudaitienė Monika, Peleckienė Philomena, Kriaučiūnienė Genė, Semienė Anastazija, Giedraitienė Genovaitė, Šmulskienė Aldona.
- \$15 Brazdžiūnienė Vanda, Gelazienė Irena, Remienė Valė, Kikilienė Sofija, Balčiūnienė Roma, Užupienė Sigutė, Pakštienė Emilija, Kairienė Nijolė.
- \$10 Maldėnienė Genė, Bražionienė Sofija, Šimkus Kleopatra, Jucienė Emilija, Miglinienė Genė, Slonskienė Aldona, Markulienė Marija, Giedraitienė Edita, Razminienė Birutė, Noreikienė Marija, Šimaitienė Juzefa, Paleikienė Stasė, Sedukienė Marija, Matonis Regina, Podienė Birutė, Prapuolenienė Birutė, Beigienė Sofija, Andrišienė Marija, Gabalienė Mėta, Motušienė Bronė, Bačinskienė Česlava.
- \$5 Vidžiūnas Danutė, Jonikas Viktorija, Grigaliūnienė Nijolė, Prapuolenienė Birutė, Maleckienė Bronė, Gaškienė Emilija, Zalagėnienė Jadvyga, Mironas Irena, Railienė Valė, Glylienė Julija, Kreivėnienė Regina, Dubauskienė Ada, Bobinienė Jonė, Sodeikienė Natalija, Radvilienė Eleonora, Kisieliene Stefa, Januškevičienė G., Martinaitis A., Baukienė Olimpija, Galvydienė Onutė, Garbonkienė D.
- \$4 Penčylėnė Jadvyga.

Lietuvos Dukterų draugijai aukos už mirusius:

- Už a.a. Onos Mažionytės atm. \$100 aukoją Danutė Kelpša ir giminės.; Halina Bagdonienė \$20.
- Už a.a. Dailios Aukštinaitenės atm. \$30 aukoją Stasė Didžiulienė

Lietuvos Dukterys dėkoja aukotojams mirusių atminimui ir užjautia jų artimuosius, taip pat taria nuoširdų acių visiems kitiems taip gausiai parėmusiems savo aukomis.

Nuoširdžiai užjaučiu profesorių JUSTĄ PIKŪNĄ ir STASĮ PIKŪNĄ, jų

A + A BROLIUI

Lietuvoje mirus.

Stasė Smalinskienė

Tai - Jūsų laikraštis DRAUGAS

NEKILNOJAMASIS TURTAS

Century 21 Pro-Team
 Bus.: 708-361-0800
 Voice Mail: 773-854-7820
 Fax: 708-361-9618
 E-mail: d.i.mayer@worldnet.att.net
DANA ŠČERBAITĖ MAYER
 Jei norite parduoti ar pirkti namus mieste ar priemiestuose, kreipkitės į DANUTĘ MAYER. Profesionaliai ir sąžiningai patarnauja nuo 1986 m. Nuosavybės įkainavimas veltui.

GREIT PARDUODA

Landmark properties
 Bus. 773-229-8761
 Res. 708-425-7160
 Mobil 773-590-0205
 Pager 630-314-4330

RIMAS STANKUS

- Čikagoje ar priemiestuose
- Greitas ir sąžiningas patarnavimas
- Nuosavybės įkainavimas veltui
- Tarpininkaujame gaunant paskolą
- Pensininkams nuolaida

SIULO IŠNUOMOTI

Woodridge išnuomojami 1-2 mieg., naujai suremontuoti butai.
 1 mieg. - \$645; 2 mieg. - \$729 - \$758
 Tel. 630-910-0644. Jana.

STATE FARM INSURANCE

AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVEIKATOS IR GYVYBĖS DRAUDIMAS
 Agents Frank Zapolis ir Off. Mgr. Aukse S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
 3208 1/2 West 95th Street
 Tel. 708-424-8654/773-581-8654

SLAUGOS PASLAUGOS

Gražiame ir ramiaje Tinley parko rajone priimame gyventi žmogų su maitinimu, priežiūra ir slauga. Atskiras kambarys, geros sąlygos, rūpestinga priežiūra. Žema kaina. Norint, galime nuvežti į bažnyčią, pas daktarą ar kitur. Skambinti tel. 708-429-5431; mob. 773-718-7399, Raimonda.

Jeigu jums sunku gyventi seniems ir vieniems, reikalinga globa, ger žmonės kviečia pas save į šeimą, į gražų namą. Garantuojame gerą maistą, visapusišką globą. Del kamos susitarime Oak Lawn Tel. 773-590-3208.

Staigiai mirus

A + A LAIMAI FREITAG,

skaudžioje netektyje likusiems, vyrui CHUCK, sūnui CHUCK, mamytei MARYTEI NEINIE-NEI, sesutėms VIDAI GINIOTIENEI su vyru RAIMUNDU ir BIRUTEI, broliui ROMUI bei visiems giminėms, reiškiamo gilią užuojautą ir linkime amžinos ramybės.

Union Pier lietuvių draugijos Valdyba ir nariai

A + A inž. VYTAUTUI STAŠKUI

mirus, gilią užuojautą reiškiamo jo broliui, BALFO direktoriui ir Detroito skyriaus veikėjui VLADUI STAŠKUI bei visiems artimiesiems.

Bendras Amerikos lietuvių šalpos fondas centro valdyba ir Direktorai

A + A PETRONĖLEI AUGUSTAITIENEI

mirus, nuoširdžiai užuojautą reiškiamo dukrai DANAI su vyru MARCUS, Draugijos nariams DANAI, DANUTEI ir JUOZUI PETKŪNAMS bei ELENAI BURLIENEI, anūkams ARUI ir LAIMAI bei visiems artimiesiems.

Union Pier lietuvių draugija

Būkime pažįstami!

Neseniai atvažiavusiems, norintiems sukaityti DRAUGĄ, siųsime jį 1 mėn. nemokamai. Praneškite savo pavardę, vardą, adresą ir telefono numerį raštu (DRAUGAS, 4545 W. 63 St., Chicago, IL 60629) arba telefonu 773-585-9500. Būkime pažįstami! (JAV)

vardas, pavardė

adresas

miestas, valstija, zip

telefono numeris

PASLAUGOS

A & S 24 HRS, 7 DAYS
 HEATING & COOLING
 773-531-1833
 312-371-1837

FREE ESTIMATE
 Apšildymo ir šaldymo sistemų visapusiškas aptarnavimas ir instaliacija
 Vandens šildytuvai
 Kaminais
 Gariniai boileriai
 Centrinė šaldymo sistema

SIULO DARBA

Reikalingas vairuotojas, turintis CDL ir žalią kortą. reisams į vakarus.
 Tel. 630-532-9650.

citimortgage Vytas Keblys

Loan Consultant

- Namų finansavimas visoje Amerikoje
- Labai prieinamos sąlygos
- Greitas ir tobulas patarnavimas
- Skambinkite man šiandien:

Nemokamai: (888)-733-9070
 vyta.keblys@citigroup.com

Namams Paskolos, Apdraustos Sąskaitos

MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 West Cermak Road, Chicago, IL 60608
 (773) 847-7747

Stephen M. Oksas, President

Patarnaujame Čikagos ir Apylinkių Lietuviams Daugiau Kaip 95 Metus.

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Silvija ir Valentinas Saukaiciai.

AUKOJA VIOLETOS URMANOS KONCERTO KOMITETUI

Valentinas Saukaitis vienas pirmųjų trečiosios bangos ateivių sukūrė Amerikoje statybos bendrovę ir šiemet švenčia jau dešimties metų sekmingo ir kūrybingo Valentino Construction Company, Inc. (10524 S. Sycamore Drive, Chicago Ridge, IL 60415, tel. (312) 391-9007) darbo sukaiktuves.

Budami meno rėmėjai ir įvertindami grandiozinį JAV

LB Kultūros tarybos užsimojimą, Violetos Urmantos koncerto rengimo komitetui per organizacinio komiteto pirmininką Algį Grigą Saukaiciai įteikė 500 dol. auką, tapdami koncerto garbės mecenatais.

Violetos Urmantos-Urmantavičiūtės koncertas su simfoniniu orkestru (dirigentas Alvydas Vasaitis) vyks rugsejo 21 d., 3.00 val. p.p. Morton gimnazijos salėje.

DABAR JAU ŽINOMA

Prieš kiek laiko buvo skelbiama (taip pat ir „Drauge“), kad birželio 14 d. Jaunimo centre ruošiamas „Trijų tigru“ ir Juditos Leitaitės koncertas. Renginys atrodė patrauklus, todėl daug kas juo susidomėjo, nors ir ruošiamu netinkamu laiku, kai mūsų tautiečiai prisimenama baigiasi birželio mėnu, areštų, okupacijos dienas. Buvo tik keista, kad niekas „nesiėmė atsakomybės“ — buvo tiesiog neįmanoma sužinoti, kas koncerto rengėjai.

Pagaliau paaiškėjo du pagrindiniai dalykai. Pirmas, kad neatvyksta vienas „tigras“ — Virgilijus Noreika; antras, koncertą rengia fondas „Mazojų širdelė“, kurio įkūrėja yra Loretta Welch, gyv. New Yorke. Apie šio fondo, skirtą paremti skaudaus likimo ištiktus vaikučius Lietuvoje, veiklą daugiau informacijos galima gauti, skambinant tel. 212-661-4139, taip pat tinklalapyje www.emigrantas.com arba www.littleheartfoundation.com.

Beje, koncertas šį šeštadienį Jaunimo centre įvyks, tik jis dabar vadinamas „Juoda kate tigrų draugijoje“ vardu. Pradžia 5 val. vak.

Šį savaitgalį Čikagoje ir artimose apylinkėse vyks nemažai meno festivalių, kuriuos besidomintiems keramiška, skulptūra, fotografijos menu bei įvairiais meno dirbiniais, verta aplankyti. Birželio 14–15 d. — Hinsdale Fine Arts Festival, Burlington Park, Chicago Ave tarp Washington ir Garfield gatvių. Įėjimas nemokamas. Daugiau informacijų teikiama tel. 630-323-3952. Old Town Art Fair — daugiau kaip 250 kviestų menininkų eksponuos savo paveikslus, skulptūras, fotonuotraukas, keramikos dirbinius, papuošalus ir pan. Bus užkandžių, atsigaivinimo, vaikams pramogų, net varžytynės. Įėjimas — 5 dol. Ruošiamas birželio 14–15 d. tarp North Wells Str., North ir Division Str. Informacijai tel. 312-337-1938.

Manigirdo Motekaičio fortėpiono studijos mokinių koncertas įvyks šiandien, penktadienį, birželio 13 d., 7 val. vak., Jaunimo centro salėje. Po koncerto — užkandžiai. Įėjimas nemokamas. Visi maloniai kviečiami atsilankyti.

Birželio 15 d., sekmadienį, po lietuviškų Mišių (10:30 val. r.), prie šalia Nekalto M. Marijos Prasidėjimo baznyčios pastatyto lietuviško kryžiaus (Brighton Parke) bus paminėti birželio 14 d. tremimai. Visi kviečiami susirinkti ir pagerbti lietuvių tautos kanciją.

Skautai akademikai kviečia visus akademikus iš arti ir toli dalyvauti jubiliejinėje Karaliaus Mindaugo stovykloje, kuri įvyks Kalifornijoje, Holcomb Valley, rugpjūčio 6–16 d. Užsiregistruokite iki birželio 15 dienos. Informacijos teikiamos ir registracijos formos galima gauti internetu: www.skautai.com/akademikai. Taip pat galima kreiptis į J. Kirvelaitį 708-301-0072. Jei nesate sumokėję nario mokesčio už 2003 metus, prašome jį nusiųsti Jennifer Antanaitiutei: 927 N. Noble, Chicago, IL 60622 (mokestis yra 20 dol.).

Visus kviečiame į Gedulo ir Vilties dienos paminėjimą, birželio 15 d., sekmadienį. Pradžia 10:30 val. r.: prie Partizanų motinos paminklo — bus padėtos gėlės ir giedamas Lietuvos himnas. 11 val. r. Palaimintojo Jurgio Matulio misijos baznyčioje bus specialios Mišios už zuvusius Sibiro tremtyje, o tuojuo po Mišių (12 val.), toje pačioje baznyčioje vyks šiai dienai skirtas paminėjimas. Programai vadovaus Jūratė Zubinienė. Kalbą pasakys buvęs Sibiro tremtinys Augis Venclovas, giedos Laimutė Stepatienė, kanklininkų ansamblis „Gabijs“ atliks kelis kūrinus.

Ačiū Aleksui Smilgai, gyv. Chicago, IL, su prenumerato mokesčiu atsiuntusiam 50 dol. auką „Draugui“.

VAIKŲ BATAI IR VIENA MOTERIS

Ne vienam iš mūsų augant Lietuvoje, vasaras tekdavo vaikščioti basam. Kiti, net eidami rudens ir žiemos metu į mokyklą, neturėdavo tinkamų batų. Ir dabar, net išsiplėtus ir sumodernėjus batų gamybai, daugelyje trečio pasaulio kraštų žmonės neišgali išgyti pakankamai batų, ypač beaugantiems vaikams. Nėra paslaptis, kad batų trūksta ir Lietuvos varguomenei, ir tų šeimų beaugantiems vaikams.

Prieš keletą metų viena amerikietė Gvatemaloje pamatė keistą įvykį — indėnų vaikai, neturėdami batų, dėjo karštą vietinę savotišką derą ant savo kojų padų, kad galėtų dalyvauti vietinėse maratono lenktynėse. Tas vaizdas ir mintis, kaip padėti tokiems vargšams vaikams, nedavė jai ramybės. Ji prisiminė, kad Amerikoje, daug padėvėtų, bet dar gerų batų kasmet yra išmetama dėl paprastos priežasties — vaikai juos išaugo. Ta amerikietė nusprendė ką nors daryti, kad aprūpintų batais vargingus vaikus. Netrukus ši ryžtinga ir veikli moteris pradėjo klibinti įvairių organizacijų duris. Tai buvo prieš keletą metų.

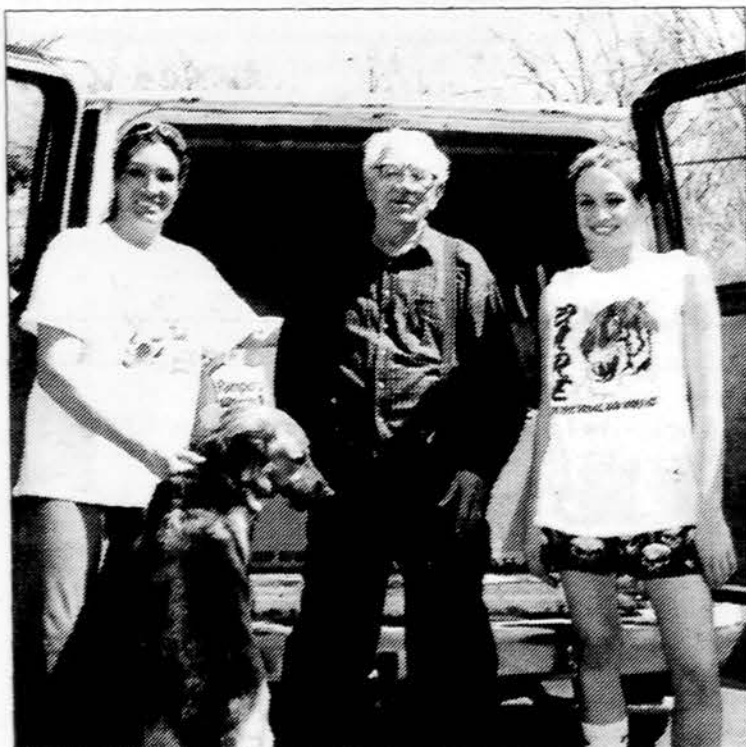
Dabar ši moteris, Mona Purdy, gyvenanti Palos Park, Čikagos priemiestyje, yra sukūrusi platią savanorių organi-

zaciją „Share your Soles“ vardu. Jos iniciatyva „Girl Scouts“ ir „Boy Scouts“ organizacijos, lygiai kaip ir per 150 mokyklų turi devėtų vaikų batų rinkimo programas. Prisidėjo ir bažnytinės parapijos, ragindamos savo narius rinkti devėtus batus. Del to devėti batai kartais net sunkvežimiais yra vežami prie jos namų. Tai matydami, kai kurie kaimynai pradėjo skustis, kad suvežtų ir suverstų batų krūvos prie jos namų gadiną apylinkės vaizdą.

— Ko aš norėčiau, kad koks nors turtingas asmuo paaukotų man tuščią sandėlį, ar bent leistų naudotis sandėliu sukrauti ir išrūšiuoti suvežamus batus“, sako Mona Purdy. Šiuo metu ji siuntinėja batus į Centrinę Ameriką, Indiją ir kitus kraštus.

Marquette Parko, BALFo skyriaus pirmininkas, energingas Aleksas Kikilas, besirūpinantis BALFo siuntiniams drabužių ir batų gavimu, sužinojęs apie Mona Purdy labdaros veiklą, susirio su ja. Po pirmo susitikimo, jis gavo apie 15 dežių batų. Ateityje yra galimybės gauti daugiau, kuo pasidžiaugtų ne vienas vargingų šeimų vaikas Lietuvoje.

Pasinaudota „Daily Southtown“ J. Tamkutonis

Mona Purdy savo donia ranka pasiekė ir vargingus vaikučius Lietuvoje — paskirdama BALFui 15 dežių batų.

Birželio 22 d., sekmadienį, Šv. M. Marijos Gimimo parapijoje (Marquette Parke), 10:30 val. r. šv. Mišiose ir po Mišių parapijos salėje pagarbinti prisiminsime skaudžiuosius lietuvių tautos tremimus. Gedulo ir Vilties išgyvenimais pasidalins Stasė Petersonienė, patriotinė muzika palydės Jūratė ir Rimas Grabliauskai. Galėsime taip pat pasivaizdinti ir pabendrauti. Visus nuširdžiai kviečia ALTO Čikagos skyrius.

Lietuvių Bendruomenės ir ALTO Cicero skyrių valdybos praneša, kad Tragiškojo birželio minėjimas įvyks sekmadienį, birželio 22 d., tuojuo po 9 val. r. šv. Mišių. Šv. Antano parapijos salėje kalbės kun. dr. Kestutis Trimakas ir plačiai supažindins su mūsų tautos kankinių istorija. Šis paminėjimas tebūna kiekvienam lietuviui labai svarbus — gausiai minėjime dalyvaudžiai kviečia ALTO Čikagos skyrius.

Naujosios Akmenės vaikų centro „Aušrinė“ vaikai buvo pakviesti aplankyti Prezidentūroje. Su jais kartu lankėsi ir „Vaiko vartai į mokslą“ darbuotojos R. Vencloviene nuotr.

Dvi „Vaiko vartai į mokslą“ atstovės — Irena Grigaitienė (kairėje) ir Rita Vencloviene aplankė „Ateities vardan“ vaikų centrą Obeliuose. Viduryje — Dijana Kanciene, centro direktore.

„Tikrai džiaugsmas pirmą kartą atvykus į Vilnių“ Naujosios Akmenės „Aušrinės“ beglobių vaikų centro vaikai Vilniuje. Ritos Vencloviene nuotr.

„VAIKO VARTŲ“ PAVASARIS LIETUVOJE

Darbas prasidėjo dar anksčiau pavasarį, kai Rita Vencloviene, „Vaiko vartai į mokslą“ programos koordinatore, vėl grįžo su paukščiais į Lietuvą. Kurį laiką ji dirbo „Visų Šventųjų“ ir „Vilties Angelo“ vaikų centruose Vilniuje, tikrindama, kiek išeita per eilę metų D.R.A.S.A. programos. Ją vaikai sutiko su džiaugsmu. Prevencinė programa einama sklandžiai ir vaikai jau turi gerą supratimą apie tai, kas veda į alkoholizmą bei jo pasekas. Gegužės pradžioje Ritą pasiekė Irena Grigaitienė. Per trumpą laiką juodvi jau spėjo atlikti nemažai darbų. Kaune spausdinamas „Vaiko vartų“ leidinys su įvairia informacija ir atskaitomybe aukotojams.

Nors mūsų fondai nėra gausūs, pavasarį yra išdalinti pinigai aštuoniems mūsų tautos kankiniams centrams. Kiekvienas centras gauna pinigų pridėti prie vaikų maitinimo, būsimų metų mokslo priemonėms supirkti, reikalingiems užsiėmimams nusipirkti.

bi, būtinai aparatūrai įsigyti. Išliko kitas labai svarbus po-reikis, tai trūkumas lėšų vaikų sveikatai, ypač dantų taisymui. Būna ir taip, kad maistui pridėti pinigai išleidžiami dejuojančio vaiko dantų taisymui.

Abi moterys jau spėjo aplankyti Obelių „Ateities vardan“ centrą, kuris joms padarė gana gerą įspūdį. Čia centro vaikai suvaidino vaidinimėlį, paminėdami mintis iš D.R.A.S.A. prevencinės programos. Savanorių, norinčių centro vaikams ir jų direktorei Dijanai Kancienei padėti, atsiranda vis daugiau. Atsiranda paramos iš Lietuvos organizacijų ir samburių. Tas mus labai džiugina, kad mokomasi vieni kitiems padėti.

Kita Ritos ir Irenos kelionė buvo į Marijampolę ir Kazlų Rūdą. „Marijampolėje radome būrį gražių vaikučių. Tris mažametius vaikučius, 1–3 metų, motina atvedė ir paliko savatei laiko, kol ji „darbą susiras“. Jau ir kelios savaitės prabėgo, o motinos nėra“, pasakoja Irena Grigaitienė. Vaikučiai dar visai nekalba.

„Kazlų Rūdoje daug vaikų. Sienos apkabinėtos gražiais pačių vaikų piešiniais. Atskirame kambarėlyje du kompiuteriai, kuriais vaikams leidžiama naudotis. Amerikoje jų galima gauti iš įmonių, kurios pakeičia savuosius į naujus. Reikia tik sužinoti. Šiomis dienomis kompiuteriai vaikams yra beveik būtinybė“, tesia pasakojimą Irena.

parduotuvių nuvykti, ar bet kokiam susisiekimui juos panaudoti. Grįžus namo, reikės prašyti vieno iš mūsų „Vaiko vartai“ padalinį kituose miestuose suruošti vajų 4–5 dviračiams nupirkti“, sakė Irena Grigaitienė.

Tai nėra labai dideli objektai, reikalaujantys didelės sumos pinigų. Tolimiausias ir galbūt skurdžiausias Lietuvos kampelis, kur yra „Vaiko vartų“ remiami vaikučiai (o jų yra per šimtą), tai Naujoji Akmenė. Šių vaikų nenuilstanti globėja ir maitintoja yra dr. Aldona Užcinienė, kuriai ne veltui teko pereitį metų afa prelato Juozo Prunskio „Moters, pasižymėjusios krikščioniškoje veikloje“ premija. „Šiomis dienomis Lietuvos prezidentas Paksas yra pakvietęs 50 šio centro vaikų aplankyti jį Prezidentūroje. Vaikai šokinėja iš džiaugsmo, nes nei vienas nėra buvęs Vilniuje. Aišku, yra ir asarų, nes ne visi gali važiuoti“, sako Rita Vencloviene.

Iš Ritos ir Irenos elektroninių laišku atrodė, kad darbų ir planų yra begalės, tik reikia darbininkų ir pajamų, kurių šel tikimės sulaukti iš mūsų dosnių rėmėjų Amerikoje. Darbas, atrodo, lyg ir lengvėja, kai matyti to darbo pozityvūs rezultatai.

Aldona Kamantienė

Lietuvos Vyčiai birželio 22 d., sekmadienį, po lietuviškų Mišių Šv. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo baznyčioje (Brighton Parke), visus kviečia į parapijos salėje ruošiamus pietus, sekmadienį, birželio 15 d., bus paminėta Tevo diena — visi kviečiami pabendrauti prie kavutės.

SKELBIMAI

• Amerikos lietuvių radijas, vad. Anatolijus Šlutas — kiekvieną sekmadienį 7 v.r. per WCEV 14.50 AM. Tel. 773-847-4903, adresas 4459 S. Francisco, Chicago, IL 60632.